

AZ ALSÓBORSODI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1910. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 15-ÉN,
BORSODHARSÁNYBAN TARTOTT
ŐSZI RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE :

TÓTH BÉLA

EGYHM. PAPI FŐJEGYZŐ.

MISKOLCZ,
SZELÉNYI ÉS TÁRSA KÖNYVNYOMDÁJA

1910.

AZ ALSÓBORSODI
REF. EGYHÁZMEGYE 1910. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 15-ÉN
BORSODHARSÁNYBAN TARTOTT ŐSZI KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

Elnökök: Dr. Tüdös István esperes és báró Vay Elemér gondnok.

Jelen voltak: Idősb Sólyom Gyula, Bodolay István, Halászy József, Szalóczi Pál egyházi, Bónis Bertalan, Deák Gyula, Huszthy Béla világi tanácsbírák, Baksa Lajos, Fogarassy Jenő, Csiky Béla, Putnoki István tanítói, Csorba György főgimnáziumi képviselők. Tóth Béla egyházi, dr. Kérészy Barna világi főjegyzők.

Az egyes gyülekezetek részéről.

Alsózsoltca: Vattay István, Tatár József.

Ároktő.

Átány.

Borsodgeszt: Tury Sándor, Sólyom Sándor.

Borsodharsány: Ifj. Sólyom Gyula, Kuti Kis József.

Bőcs.

Bükkaranyos: Gere Lajos.

Bükkzsércz: Molnár Gyula

Cserépfalu: Derda István.

Diósgyőr.

Eger.

Egerlövő: Sólyom Barna.

Emőd.

Felsőábrány.

Gelej: Kenyeressy Károly, Tóth Ferencz.

Hejőbába.

Hejőcsaba: Sólyom Gyula, Buday Elemér.

Hejőpapi: Szabó Bertalan
 Hejőszalonta: Bársony György, Gönczi Bertalan.
 Heves.
 Igriczi: Fodor Bertalan, Nagy Ferencz.
 Kisgyőr: Zarándy Bertalan, Czeglédy Mihály.
 Kistokaj
 Ládháza: Farkas István.
 Maklár.
 Mezőcsát: Bodolay István, Szalóczy Pál.
 Mezőkeresztes: Simon János, Tóth Béla.
 Mezőnagymihály: Szabó József.
 Miskolcz: Dr Tüdős István.
 Nemesbikk: Maklár Pap Ernő, Bajnok Bálint.
 Noszvaj: Majnár Ferencz.
 Ónod: Sólyom Lajos.
 Poroszló: Gál Pál.
 Sajókeresztur: Bogdányi József, Iván Adolf.
 Sály: Orbán József.
 Szirma.
 Tiszadorogma: Halászy József.
 Tiszakeszi.
 Tizsanána: Kérészy Barna.
 Tiszaoszlár.
 Tiszapalkonya.
 Tiszaszederkény.
 Tiszatarján: Pósa Péter, Gombos Gyula.
 Tiszavalk: Vajda Sándor, Kovács Dániel.
 Ujlőrinczfalva: Gecse Albert.
 Vatta: Szabó András, Kocsis István.

Elmaradásukat kimentették: Bottlik István tanácsbíró, dr. Kun Bertalan, Illyés János, Horváth Bertalan, Kovács Mihály, Csiszár Béla. Andó Lajos, Édes Ábrahám, Tokaji Nagy Lajos, Somody János, Biró Bertalan, Kovács Károly, Bodnár Béla, Gaál Ferencz Pappszász Lajos, ifj, Mocsáry Lajos, Fekete Gyula, Tóth István, Bodnár Béla, Kerekes Zsigmond.

Igazolatlanul maradtak el: Marsalkó Endre, Apostol Bertalan.

1. Báró Vay Elemér egyházmegyei gondnok szívélyes szavakkal üdvözölve az egyházmegyei gyűlés nagy számban megjelent tagjait,

a gyűlést megnyitja.

2. Esperes jelenti, hogy tavaszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 97. pontjában foglalt azon rendelkezésnek, hogy jelen közgyűlésünk Cserépfaluban tartassék, az elnökség a cserépfalusi lelkész közbejött elhalálózása miatt nem tehetett eleget, hanem a soron levő Borsodharsányba hívta meg a gyűlés tagjait.

Tudomásul szolgál.

3. A tanácsbírói hivatalra elrendelt szavazás felbontásáról felvett jegyzőkönyvből kitűnik, hogy Illyés János átányi lelkész a beadott 58 érvényes szavazat közül 37 szavazattal tanácsbíróvá választott.

A közöttünk való megjelenésben betegsége miatt akadályozva levő megválasztott tanácsbíró gyűlésünk szívélyesen köszönti új hivatalában, őszinte szívvel óhajtván, hogy rég nélkülözött munkáját egyházmegyénk javára a régi készséggel minél előbb meghozhassa.

4. A főjegyzői hivatalra beadott szavazatok felbontásáról felvett jegyzőkönyvből kitűnően, hogy a beadott 57 érvényes szavazat mindenike Tóth Béla aljegyzőre adatott.

Tóth Béla megválasztott főjegyzőül kijelentetett s a hivatali esküt letévén, báró Vay Elemér egyházmegyei gondnoknak hozzá intézett szíves szavai s a gyűlés tagjainak üdvözlése után magát és legjobb tehetségei szerint való munkáját egyházmegyénknek felajánlván, székét elfoglalja.

5. Olvastatott a következő esperesi jelentés:

Nagytisztelű egyházmegyei közgyűlés!

Amidőn esperesi első féléves jelentésemet terjesztem elő az egyházmegyei közgyűlés határozata alá, úgy érzem, hogy nagy általánosságban vázolnom kell azt a keretet, amelyen belül és kívül jelentésem mozogni tartozik, ha célát akarok vele szolgálni. A cél pedig nem más, mint hű, tiszta, igaz és megbízható képet adni mindazokról a jelenségekről, amelyek egyházmegyénk külső és belső életében egyfelől a magok természete szerint, másfelől vonatkozásaikban úgy álltak elő, hogy hatást gyakoroltak a lelkekre. A külső életjelenségek az általános emberi élettel is érintkezvén, jellemzésök tulcsap a szűk határokon; a belső jelenségeknél nemcsak a tapasztalható tényekre kell figyelniük, hanem az indító okok után is kutatnunk, mert igen sokszor ezek többről tanuskodnak, mint a kézzelfogható dolgok.

Igy gondolkozva az esperesi jelentés által szolgálni kívánt célról, a következőket terjesztem egyházmegyei közgyűlésünk bölcs határozata alá.

* * *

Egyházmegyénk nagyobb érdeklődésű s magasabb nézőpontot kereső hiveinek a figyelmét a lefolyt félév alatt kétségen kívül lekötötte a római katolikus egyház fejének, X. Pius pápának az a most már közismertté lett encyklikája, amelyet kénytelen volt „*csaknem ki nem adottnak*“ tekinteni a németországi protestánsok felháborodása folytán, amely könnyen végződhetett volna azzal, hogy a vatikánál levő követ visszahivatván Németországba, a vatikán politikai jelentősége még alábbszáll, holott a politikai fontosságot a „szent szék“ ma is sokra kénytelen becsülni, mert különben szerepe valóban csak a multa fog szorítkozni. Ez a kérdés a magyar protestánsokat azért érdekelte s érdekli ma is, mert az encyklikát a kalocsai érsek: Várossy Gyula közhírré tette lelkészkedő papsága körében, pedig a „*ius placeti*“ ezt aligha engedte meg. Éppen ez utóbbi miatt, a Várossy érsek eljárása szóvá tétetett az országgyűlés képviselőházában, ahol maga a kormányelnök adott megnyugtatót célzó választ a kérdésre, anélkül azonban, hogy akár a kérdés lényegét, akár a „*ius placeti*“-t érintette volna. Ez azonban természetes az ilyen kényes kérdésekben, amelyek könnyen szenvedélyt váltanak ki jobbra is, balra is.

Különben pedig az egész u. n. Borromäus-encyklika nem más, mint őszinte véleménynyilvánítás a reformátorokról s a reformációról, annak az egyháznak képviselőjében, amelynek a maga kizárólagos érdeke szerint csak nagy önmegtagadással lehet másként nyilatkoznia. Mert az „*egyház*“ fogalom a vatikánban utját állja annak, hogy a reformációról elismerőleg nyilatkozzék, azért szól az encyklika eképen: »... *elbizakodott és lázongó emberek támadtak, a Krisztus keresztiének ellenségei, alacsony érzésű emberek, akiknek a hasok az istenök, akik nem az erkölcsöket akarták*

megjavítani, hanem a dogmákat tagadták, növelték a rendetlenséget és szabad folyást engedtek a magok és mások zabolátlanságának, akik a legromlottabb fejedelmek és népek szenvedélyei után indulva, megvetették az egyház tekintélyét és vezetését s lerombolták majdnem zsarnokilag annak tanait, alkotmányát és fegyelmét; követvén amaz istenteleneket, kikre ráillik a fenyegetés: „jaj nektek, kik a gonoszt jónak, a jót gonosznak nevezitek . . .“ Akik így cselekedtek, azok a lázadás zaját, az erkölcs és hit megrontását reformáczióknak s magukat reformátoroknak nevezték, holott rombolók voltak, egyenetlenséggel és háborúval gyöngítették el Európát s előkészítették a modern idők lázongását és széthuzását, felujították a hármass üldöztetést, amely ellen az egyház egyedül is diadalmasan küzdött, t. i. az első századok véres üldözéseit, az eretnekség belső, néppusztító dögvesztét s evangéliomi szabadság czime alatt a bűnöknek azt a rombolását s az egyházi fegyelemnek olyan hanyatlását, amely a középkorban nem volt meg ennyire.“

Nyilvánvaló, hogy ez az 1910 május 29-iki pápai modern „átokmondás“ minden pontján szembeszáll az igazsággal s a megállapított történelmi tényekkel. Komolynak nem is lehet nevezni, — mosolyra keltő a maga célzatában; de mert rendszert akar létesíteni, — mert azt a békét akarja megbontani, amelyre a felvilágosodott és művelt világnak a Krisztus ígéje mellett való igaz építésnél szükség van, elengedhetetlen kötelességünk az ellen teljes erővel tiltakozni s kifejezni azt a meggyőződésünket, hogy a pápai hatalom így akarja az emberiség haladását megakadályozni, amely akarat ellen a német nemzet hatalmas vétője után az egész protestánsvilágnak lelkiismereti dolga kinyilatkoztatni: „a telekezeti békesség megbontásáért a teledősség a vatikánt terheli.“ (Poroszország kormányának nyilatkozata.) Itthon, Magyarországon pedig az várakozik ránk, hogy a felettes egyházi hatóságok útján kérjük a magyar kormányt, hogy a Várossy érsek eljárását helytelenítse, mint a „ius placeti“-vel szembehelyezkedőt.

* * *

Részben szintén külső jelenség, de már belső házi ügyünket is érintő hatású az a kormányrendelet, amely ez év július havában nagy felháborodást váltott ki az ország tanítóóságának kebeléből, mert az öreg tanítókat „eltávolíttatni“ kérte hivatalukból. A vallás- és közoktatásügyi miniszternek ez a 61956. számú rendelete egyházmegyénket is érintette, ahol két tanítót követelt a rendelet eltávolítani. Az érdekelt két öreg tanító panaszkodott nálam s én nem tehettem egyebet, mint a püspöki hivatalhoz felterjesztést intéztem, kérvén a szóban forgó miniszteri rendeletnek felfüggesztését, esetleg visszavonását.

Felterjesztésemet ide iktatom jelentésembe, mert nincs mit restelkednem miatta, bár lehetett s volt is olyan vélemény, amely eljárásomba bele

akart volna kötni, holott, ha szabad a kicsinyt a nagygyal összehasonlítani, amit én czélszerűnek és jónak tartottam szűkebb körben, azt tette a nagy testvér tiszántuli egyházkerületnek a püspöke is, még pedig úgy, amint azt egy protestáns vezető egyéntől várni lehet.

A felterjesztés így hangzott:

„Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Ur!

A legmélyebb tisztelettel teszem meg alábbi hivatalos előterjesztésemet, kérvén az abban feltüntetett sérelem orvoslására minél előbb megtenni a leghathatósabb lépést, mert nem lehetetlen, hogy a késelelem által jóvá nem tehető kárt szenvednek azok, akik ártatlanul lettek egy téves miniszteri rendeletnek kiszemelt áldozataivá.

Tizáninneneni ref. egyházkerületünk püspöki hivatalához is leküldetett a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak ez év június 21-én kelt 61956. számú rendelete, amely arról szól, hogy az egyházi főhatóságok „*az oklevéllel nem bíró tanítókat folyó év szeptember 30 ikáig a tanítói pályáról távolítsák el.*“

Ez a miniszteri rendelet a kir. tanfelügyelőségekkel is közöltetett s annak értelmében Borsodvármegye kir. tanfelügyelője 1257—1910. számú felhívásával tudtára adta az alsóborsodi egyházmegyében tanítói állást betöltő *Kenyeres Pál* igrizii és *Lábos Bertalan* kisgyőri tanítóknak, hogy „*miután nincs szabályszerű képesítésök, a miniszter utasításának megfelelőleg nyugdíjaztatásukat július hó végéig tartoznak kérni, mivel a miniszteriumhoz ez év szeptember havának 30-ika után beérkező ilyen folyamodványok figyelembe nem vétetnek s az illetők nyugdíj nélkül fognak állomásaikról eltávolíttatni*“, tudtokra adta azt is, hogy részökre, ha nyugdíjba mennek is, legfőlebb annyi nyugdíj lesz megállapítva, amennyit az 1893. évi 26. t.-cz. alapján, mint minimális jövedelem után járulót állapíthatni meg.

Főtiszteletű és Méltóságos Uram!

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak ez a rendelete minden kétséget kizárólag lételőkbén veszélyezteti az említett tanítókat, akik közül *Kenyeres Pál* 47 éve működik elismert buzgósággal és sikerrel; *Lábos Bertalan* is több mint négy évtizede forgolódik a legrögesebb és igen sokszor leghálátlanabbnak bizonyult néptanítói pályán, szintén sikerrel és méltánylást érdemlőleg. Lételőket veszélyezteti a rendelet, mivel csak 800 korona lehet a nyugdíj, sőt esetleg semmit sem nyernek, 1500—1600 korona helyett.

E rendelkezés ebben a vonatkozásban csaknem az embertelenség látszatát mutatja azok előtt, akiknek szívük együttérez a nagyon is megfáradt s a nyugalomra rászolgált tanítókkal, akik öreg napjaikra e rendelet következtében a napi kenyeret is nélkülözni fogják; már is *keservesen jajgat és sir*, még a gondolattól is félve, mindkettő, életársával együtt: mi lesz velünk a nyomoruságban, reszkető öreg korunkban?!

De lehetetlen észre nem venni a rendeletnek minden törvényes alapot nélkülöző voltát is, mert nyilvánvaló dolog, hogy az 1907-ik

évi XXVII. t.-cz. ilyen rendelkezési jogot nem ad a miniszternek, semminemű olyan vonatkozása sincs e törvénynek, amely az erőszakos nyugdíjba küldés lehetőségét tartalmazná, hiszen az egész törvénynek nincs más célja, mint a tanítói javadalmazások rendezését keresztülvinni s azt biztosítani is, nem pedig attól a tanítókat megfosztani.

A törvényes alap azonban nemcsak az 1907. évi XXVII. törvény-czikkből hiányzik, hanem hiányzik az 1868. évi XXXVIII. t.-czikkből is, amelynek 133. §-a egyenesen biztosítja az ezen törvény életbelépte előtt már tanítóskodott egyéneknek tanítói jogosultságát amidőn kimondja: »azon nem okleveles tanítók, akik a jelen törvény kihirdetésekor már hivatalban voltak, állomásaikon meghagyatnak . . .« azaz tanítókul tekintetnek, nem lévén más feltétel, mint az, hogy a felettes hatóságok előtt bizonyosságot tartoznak adni az általok vezetett gyermekek évi vizsgálatai által saját tanítói képességükről.« Ezt a bizonyosságot mind Kenyeres, mind Lábos tanítók 1868 óta rendszeren beszolgáltatták, hiszen másként nem is maradhattak volna tanítók.

E két törvényre való hivatkozással a rendeletnek törvényen nem alapuló volta világos és félre nem magyarázható.

Az ellen pedig minden erővel tiltakoznunk kell, hogy törvényeken nem alapuló, sőt azokkal ellentétben álló miniszteri rendelettel beavatkozás történjék legbensőbb ügyeinkbe s régi kipróbált tanítóinkat parancsszóra küldje bárki is nyugalomba. Az ilyen beavatkozás illuziórüssá teszi azt az önkormányzati jogot, amely egyházi és iskolai ügyeinkben elsősorban a saját intézkedésünkre biztosítja a tökéletes szabadságot.

Mind Kenyeres Pál, mind Lábos Endre tanítóskodott már 1868 előtt, így tehát a törvény alapján sem ők, mint tanítók, nem szenvedhetik a sérelmet, sem az egyház, mint amelynek szolgálatában állanak, nem engedheti meg, hogy szellemi munkásain sérelem essék.

Különben pedig azért sincsen törvényes alapja a miniszteri rendeletnek, mert az érdekelt tanítókat mindeddig úgy tekintette maga a magyar állam is, mint akiknek teljes joguk van mindazokra nézve, amelyek az idő folyamán a tanítókat illetőleg törvényileg megállapítottak.

Ugyanis az 1875. évi 32. t.-cz. által létesített országos tanítói nyugdíjintézetnek jogosított tagjai lettek, érettük a fentartó testületek a járulékot fizetik, ők maguk is eleget tettek megállapított fizetési kötelezettségüknek. S ezt a nyugdíjjogosultságot az 1891. évi 43. t.-cz. sem érintette, nem is változtatta meg.

Továbbá mindkét tanítóra vonatkozólag érvényesült az 1893. évi XXVI-ik törvénycikk is, amely tudvalevőleg a tanító fizetések első izbeni rendezését vitte keresztül s ebben az volt a feltétel, hogy „csak megfelelő minősítvényű tanítóknak adandó még a fizetésekiegészítés“ s az annak folyományát képező korpótlék. Mindkét tanító megnyerte a fizetésekiegészítést, illetőleg a korpótlékot, élvezvén ez utóbbit az esedékessé vált 3 izben, t. i. 500 korona értékben.

Kézzel fogható tény tehát az, hogy mind Kenyeres Pál, mind Lábos Bertalan olyan tanítók, akiket tanítói állásuktól elmozdítani, nyugdíjba küldeni, még pedig *megszerzett jogaiknak* tetemes megcsönkítésével csak törvénytelenül lehet, amely szándék ellen szavunkat felemelni tiltakozásunknak kifejezést adni egyházunk iránt való kötelesség s én, mint esperes, ugy érzem, mulasztást követnék el, ha az

alsóborsodi egyházmegyében levő s a miniszteri rendelet által nagyon is sértett két tanító jogainak védelmére nem kelnék.

Ez a felfogásom és meggyőződésem indít arra, hogy e tiszteletteljes hivatalos felterjesztéssel éljek s kérem Főtiszteletű és Méltóságos Püspök urat, méltóztassék ugy a Kenyeres Pál és Lábos Bertalan alsóborsodi, mint egyházkerületünk esetleg más egyházmegyéjéből érdekelt tanítóink jogainak megvédésére mindent megtenni, amit törvényeink parancsolnak, e jogvédelemben ott lévén magának egyházunknak védelme is, amelyet miniszteri rendeletekkel nem kormányozhatnak éppen szellemi munkásaiban, akikről gondoskodni karöltve tartozik egyház és állam, különösen a népoktatás terén, amelynek fejlődésétől függ magyar nemzeti állami életünknek megszilárdítása, virágzása és biztossá tétele.

Méltóztassék a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urat jelzett rendeletének visszavonására, vagy legalább egy évi felfüggesztésére rábírní, az egy év tartama alatt simán megtörténhetvén mindazoknak nyugalomba vonulása, akik a pihenésre rászolgáltak. E felfüggesztést az is tanácsolván, hogy most már a megüresedő tanítói állások betöltése sem eszközölhető s így csak az oktatásügy szenvedne, ha a miniszteri rendeletnek elég tétetnék.

Vagyok Főtiszteletű és Méltóságos Püspök urnak alázatos szolgálja, Miskolcz, 1910 július 15.“

Különben most már a kérdés rendezve van, mert a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur jóindulata ugy nyilatkozott meg, hogy Kenyeres Pál öreg tanítónknak nincs háborgattatása, Lábos Bertalannak nyugdíjazási kérvénye munkaképtelenség czimén van felterjesztve s a megállapított nyugdíjjogosultságán csorba nem fog esni. Hogy ilyen irányban történt a rendelet gyakorlati végrehajtása, része van benne Borsodvármegye kir. tanfelügyelőjének, *Hidvégi Benő* urnak is, aki a minisztériumban élőszóval tett olyan előterjesztést, amely öreg tanítóinkat megmentette az anyagi károsodástól.

* * *

Általában érintett bennünket, mint a tiszáninneri ref. egyházkerülethez tartozókat, egy bánatos és egy örvendetes esemény.

A bánatot keltő esemény báró Vay Béla volt egyházkerületi főgondnokunknak augusztus 17-ikén történt elhunya. Egyházmegyénk szeretett gondnokának fiui szívét érvén a csapás: az ő vesztesége a mienk is, az ő fájdalma a mi lelkünkre is ránehezedik. Azon fölül pedig báró Vay Béla egyházmegyénknek 17 éven át volt gondnoka, ezt megelőzőleg világi tanácsbíró volt 16 évig s így áldásteljes s sikeres életéből több, mint három évtized egyházmegyénk belső életében folyt le, a Vayakat mindenkor jellemző hithűség és áldozatkészség olyan bizonyágaival, amelyek nevét és emlékét feledhetetlenné teszik. A tiszáninneri egyházkerületnek 176 évre terjedő életéből a Vay család tagjai nem kevesebb, mint 114 évet foglalnak le főgondnoki működésükkel s e nagy időből a báró Vay Béla főgondnok-

ságának 16 esztendeje mindenkor úgy fog szerepelni a késői nemzedékek előtt, mint az igaz szabadelvűségnek, a puritán kálvinista erkölcsnek s az egyházszeretben tündöklő példaadásnak az időszaka, amelyért hálát adunk a gondviselésnek, hogy részünkül juttatta ezt. Legyen áldott, örökre áldott közöttünk a báró Vay Béla emlékezete, egyetlen fiának, egyházmegyénk gondnokának bánatos érzéseiben nyujtson enyhületet mindnyájunk őszinte és igaz részvéte.

Az örvendetes esemény *Dókus Ernő* urnak a báró Vay Béla lemondása folytán megüresedett egyházkerületi főgondnoki állásra csaknem egyhangulag történt megválasztása. Kötelességemnek ismertem a megválasztás után üdvözölni az egyházmegye nevében s reménységünket fejezni ki, hogy e szerencsés választás által egyházmegyénknek is alkalma lesz tapasztalni az új főgondnok urnak már eddig is sikeres és áldásos egyházi közéleti működésének amaz eredményeit, amelyek fokozni s növelni fogják azt a bizalmat, amelylyel felé fordultunk. Tudom is, hogy *Dókus Ernő* ur óméltósága olyan működést kíván s fog kifejtteni, amely nyomokat hagy maga után s nevét s személyét oda emeli, ahol a legjobbak, a leghivebbek s a legtiszteltebb nevek s személyek állanak. S úgy gondolom, hogy a bizalom s reményteljes üdvözlést egyházmegyénk is kívánja megújítani, áldást kérve az új főgondnok minden munkájára.

* * *

Ezek után már a kizárólag *belső* ügyekre vonatkozó jelentésem következik.

Lelkészválasztási ügyben négy alkalommal kellett intézkedni, illetőleg csak háromszor, miután az ároktői választásnak csupán engedélyadás részlete maradt rám. A meghívással megválasztott *Kiss Albert* debreczeni vallásának megválasztása ellen nem adatván be felelkezés, a választás jogérvényes lett. Választott lelkészt *Vatta*, a pályázók közül egyhangulag *Gere Lajos* bükkaranyosi lelkészt választván meg a gyülekezet. E hónap 4-ikén volt a bükkaranyosi választás, amely alkalommal meghívták Mauritz Árpád nagydobosi lelkészt, akinek a concessa csak 19-én lesz kiadható s e hónap 11-én lett volna a választás Cserépfaluban, ahol azonban a 12 pályázó közül senkit sem választottak meg s nem lehetetlen, hogy ismételten sem fognak választani.

Cserépfaluban a választást az a szomorú eset tette szükségessé, hogy a gyülekezet lelkésze, *Novák Sándor*, június 14-én Sárospatakon meghalt. Egyik legidősebb lelképásztora volt egyházmegyénknek, túlhaladva a 70-edik életévet s meghaladva a 40 éves szolgálati időt, amelyet mindvégig Cserépfaluban töltött, a neki adatott talentumokkal hiven igyekező sáfárkodni, hogy építse Istennek országát, kielégítse híveinek lelki szükségletét, akiket szelidséggel s jámborsággal vezetgetett a kies mezőkre, különösen szépséges éneklésével ragadva el az áhítatos lelkeket. Legyen áldott emlékezete

közöttünk is, szíve kedvesei között is, akiknek mélységes bánatát enyhítse a vigasztalás balzsamával a legjobb orvos, a kegyelemnek Istene.

Novák Sándor lelkész társunkon kívül még egy másik munkatársunk is kidőlt közülünk, *Fodor Pál* tanácsbíránk s ügyészünk, akit május hó 6-án temettünk el Miskolczon. — Hosszu időn keresztül volt a mindennapi mértéken felül álló lelki tehetségeivel hű munkása egyházmegyénknek, szolgálván előbb, mint egyedüli világi jegyző, majd mint tanácsbíró és ügyész egyházi közéletünkben s amit bölcsen meggondolva, józan ítélőképességgel mérlegelve, kezéből kiadott, mint véleményt, tanácsot, vagy javaslatot: ahhoz szó nem férhetett, az jól, helyesen s kifogástalanul volt kezelve s megalkotva. Igaz nyereség volt annak idején megválasztatása; igaz veszteség közülünk kiszakadása. Őrizzük meg emlékét kegyelettel s méltó szeretettel!

Az általa betöltött mindkét állásra vonatkozólag kérem a közgyűlés intézkedését oly módon, hogy a tanácsbíróság és ügyészség külön választassék, amint különben ezt lelkészértekezletünk is javasolja egyik felterjesztésében.

Lelkészértekezletünket május 26-án tartottuk meg Miskolczon s első kötelességül ismertük megemlékezni elhunyt esperesünkről s Bódogh Tamás és Mindszenti Imre lelkészekről, úgy gondolkozván, hogy a kegyeletes emlékezés által erősítjük haló poraikban nyugvó tisztársaink iránt tiszteletünket és szeretetünket, amelyre szükségünk van, hogy az élet nehéz küzdelmei között könnyebben járhassunk, „mert — amint — minden könnyűvel, jajjal: könnyebbül sorsunk egy bajjal“, úgy az emlékezés által is kél és száll a sziv viharja s csendes nyugalom költözik lelkünkbe, hogy hiven sáfárkodjunk.

E lelkészértekezletünk jegyzőkönyvi felterjesztéseit ajánlom a közgyűlés becses figyelmébe, különösen azokon a pontokon, amelyek felsőbb egyházi hatóságainkhoz szólnak.

Fegyelmi ügyben kétszer kellett az elnökségnek intézkednie. Az egyik, a Nagy Gyula cserépfalvi tanító ügye, amelyben az érdekelt presbitérium visszavonván a feljelentést, megszüntető végzést hoztunk, úgy azonban, hogy az illető tanítót rendbüntetéssel sujtottuk, mert figyelmeztetnünk kellett, hogy állásában a humánus viselkedés az első a gondjaira bizott gyermekekkel szemben. A másik fegyelmi ügy Abaházy Endre borsodharsányi tanító ellen beadott panaszos feljelentés lett volna, amelyben azonban szintén megszüntető végzést hozott az elnökség, miután az ügyész ur a vád képviselőt nem vette át s mert a feljelentés nem volt alkalmas az eljárásra. Ez ellen a megszüntető végzés ellen felebbezéssel nem éltek a panaszosok s így ez az ügy is szerencsésen ért véget, amihez különben hozzájárult az is, hogy Abaházy Endre ur szívére vevén a méltatlan feljelentést, egyházmegyénkben eltávozott, hogy a felsőborsodi egyházmegyében, Martonyiban folytassa talán inkább méltányolt működését.

Abaházy Endrén kívül eltávozott egyházmegyénkben Hagymási Pál nagymihályi tanító ur, aki hosszú szolgálata után nyugalomba vonult, hogy

megpihenjen a fárasztó, lelki, testi erőit fogyasztó működés után. Élvezze sokáig a jól kiérdemelt nyugalmat és pihenést!

Tanítóválasztás több helyen volt, részint halálozás, részint lemondás folytán megüresedett helyekre, részint ujonnan rendszeresített állásokra. Az ezekről szóló jegyzőkönyvek tárgyalás alá kerülnek.

Tanügyi állapotainkról az illetékes tanügyi bizottsági elnök ur fogja részletes jelentését megtenni, nekem csupán arra vonatkozólag van előterjesztésem, hogy a tandij-váltás kérdése azoknál a gyülekezeteknél, amelyekben a tandij egyházi jövedelem volt s nem egyenes tanítói fizetés: még *ma is* függőben van, holott az 1908. évi 46. t.-cz. szerint a kérvényezés határideje ez év szeptember 30-ikán lejár. A miniszteriumtól a kérvényezési utasítási rendelet nem adatott ki s így teljes tájékozatlanságban vagyunk, a mellett ezekben az egyházainkban az anyagi zavar is könnyen beállhat, az időközi kamatvesztés pedig föltétlenül megvan. Nem volna talán felesleges felettes egyházhatóságunk útján sürgetni a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumot, hogy a tájékozatlanságot szüntesse meg, — noha ezt a sürgetést én magam kértem már Miskolcz város közigazgatási bizottságánál, ahonnan fel is ment a sürgetés, de amint látszik, eredmény nélkül. Vagy azt kellene tennünk, hogy a kérvényt adjuk be s a mellékletül megkivánandó okmányokat az utasítás vétele után terjesszük fel.

Jelenteni tartozom, hogy segédlelkészeink száma növekszik, — mind többre, többre van szükségünk s ez ideig nincs is fennakadás az alkalmazásban; most is többen kérik a bekebelezést, míg távozó csak egy volt, Dávid Károly.

Egyházi rendes és rendkívüli adók, tandijhátralékok behajtása iránt Miskolcz, Poroszló, Hejőbába, Tiszakeszi, Hejőpapi. Szirma s Noszvaj egyházközségekből érkeztek felterjesztések, amelyeket az illetékes polgári hatóságokhoz juttattam, kérvén a gyors és eredményes eljárás fogantatását.

Végül örömmel jelentem, hogy Báró Vay Elemér egyházmegyei gondnok ur Ó Méltósága összes iskoláink — minden tanterem! — részére egy-egy Kálvin-képet adományozott. Mondjunk az adományért hálás köszönetet, mert maga az ajándék is hálára kötelez s még inkább az a vallásos érzület, amelylyel ápolni akarja iskoláinkban a gyermek-lelkek nevelésének irányát, amely a Kálvin szellemének megfelelőleg, a tiszta és feddhetetlen erkölcsiséget köti össze a hitbuzgósággal s Istenbe vetett bizodalommal.

Kérve jelentésem tudomásul vételét, vagyok a Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlésnek alázatos szolgája

Miskolcz, 1910 szeptember 12.

Dr. Tüdös István,
esperes.

Ezen esperesi jelentés tudomásul vétetvén, jegyzőkönyvünkbe egész terjedelmében felvételik.

6. Az esperesi jelentés a Borromäus-encyklika ismertetésével kapcsolatosan indítványozza, hogy ez ellen az 1910 május 29-én napvilágott látott modern „*átokmondás*“ ellen, melynek nyomában a durván megbántott s lelkének legszentebb érzéseiben vérig sérített protestánsok körében, különösen Németországon, a tiltakozásnak oly hatalmas szava kelt, hogy a Vatikán „csaknem ki nem adott“-nak volt azt kénytelen tekinteni, s tekintettel arra, hogy az encyklika a kalocsai érseki egyházmegyében a királyi tetszvényjog egyenes mellőzésével kihirdettetett, teljes erővel tiltakozzunk s adjunk kifejezést annak a meggyőződésünknek, hogy ily módon „*a felekezeti békesség megbontásáért a felelősség a Vatikánt terheli*“ egyuttal felettes egyházi hatóságaink útján kérjük a magyar kormányt a „*ius placeti*“-val szembehelyezkedő érsek eljárásának helytelenítésére.

Egyházmegyei közgyűlésünk, midőn a maga részéről élénk tiltakozását fejezi ki a pápai székből eredő kiméletlen támadás ellen, fölkéri a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlést a Borromäus-encyklika ellenében legerőteljesebb tiltakozásának nyomatékos erővel való kifejezésére, egyuttal arra, hogy az összkormányt egy hozzá intézett feliratban a királyi tetszvényjog hatékony alkalmazása céljából intézményes biztosítékok létesítésére hívja fel.

7. Az esperesi jelentés közli a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium ez évi junius hó 21-én 61.956. sz. alatt kelt rendeletének felfüggesztése, illetőleg az alsóborsodi egyházmegye érdekelt öreg tanítói jogának megvédése érdekében a főtiszteletű püspök urhoz intézett esperesi felterjesztést, melynek kapcsán jelenti azt is, hogy Hidvégi Benő kir. tanfelügyelő személyes közbenjárása folytán érdekelt tanítóink anyagi érdekei megnyugtató módon kielégítést nyertek

Egyházmegyénk elismeréssel fogadván esperes mindenre kiterjedő gondosságának ez újabb bizonyítékát, egyuttal hálás köszönetét fejezi ki Borsodvármegye kir. tanfelügyelőjének azon szives készségéért, melylyel tanítóink megszerzett jogainak védelmére sietvén, a köz-

oktatásügyi kormány jóindulatát öreg tanítóink részére megnyerni sziveskedett.

8. Egy mély bánatot felidéző eseményként közli az esperesi jelentés báró Vay Béla volt egyházkerületi főgondnok folyó év augusztus 17-én bekövetkezett halálát, kinek elhunyt egyházmegyénk szeretett gondnokának fiui szíven ütötte a gyásznak mély sebét.

Egyházmegyei közgyűlésünk, egy egyházmegyénk történetében nagy jelentőségű mult fölkelő emlékeinek hatása alatt, mély megilletődéssel veszi tudomásul 16 éven át volt tanácsbírója, 17 éven át volt gondnoka, majd egyházkerületünknek 16 éven át volt főgondnokának közülünk halál által való eltávozását. Emlékeink felidéző világánál az igaz szabadelvűségnek, a törhetetlen kálvinista puritánságnak ezt a nemes alakját nem az enyészet és sötét semmivélétel hatalmában, hanem a megdicsőülés dicsfényében ragyogva, a semmihez nem hasonlítható világosság, halandók számára hozzáférhetetlen magasságában látjuk, hol nem emberi szívek szeretetének hűlő melegét, de annak üdvöt termő áldását érzi már, ki tegnap és ma ugyanaz, ki jutalmazó igazságosságában, szent fia örökös társainak a megszentelő hitben, örök életet osztogató irgalmasságában változhatatlan. Az igaz és őszinte részvét mellett, melylyel a nagy férfiuról emlékezünk, egyházmegyénk szeretett gondnokának fiui szívére boruló bánat fellegét oszlassa e felemelő hitereje, előttünk pedig s a késő nemzedék előtt maradjon fenn egyházszerepében tündöklő példája s tanítson, buzdítson bennünket szeretet által megszentelt áldásos munkára, anyaszentegyházunk javára, Istenünknek örök dicsőségére.

9. Junius hónapjának azon részében, mikor az iskolák növendékei egy évi szorgalmuknak gyümölcsét hordják szét a szélrózsa minden irányába, fájó hír terjedt szét egyházmegyénkben, mely sirva hirdette Novák Sándor cserépfalusi lelkész halálát.

Egyházmegyénk a 70-ik évet meghaladott, de még mindig életerősnek látszó férfiu kidőltét bánatba borult szívvel fogadja s midőn elismeréssel emlékezik meg a Cserépfaluban 40 évet meghaladó munkásságáról, melylyel építette Istennek országát, áldást kér poraira Istentől, kinek dolgait a neki adatott talentumok szerint hiven munkálta; enyhületet, vigasztalást övéinek, hogy a szívükre nehezedő bánat és gyász sötétjét megnyugovás érzete váltsa fel.

10. Az esperesi jelentésből szomoruan olvassuk, hogy Fodor Pál tanácsbíró és ügyész május hó 4-én elhunyt.

Hosszu időn át szolgálta egyházmegyénket hűséggel, odaadó buzgalommal, előbb mint világi jegyző, majd mint tanácsbíró és ügyész. Emlékezetesek maradnak egyházmegyénk tagjai előtt az ő megdönthetetlenül erős logikával megokadatolt ügyészi előterjesztései, sokáig érezni fogjuk lelke kiváló tulajdonainak hiányát. Életének utolsó éve a lassu elhanyatlás képét tüntette fel. Közgyűlésünk mélységes részvétellel jegyzi fel jegyzőkönyvébe az igazán hű munkás áldott emlékezetét, s hálával borul le a Gondviselő előtt, ki az elhunyt szívének érzéseit úgy vezette, hogy az egyháznak buzgó szerelmében emésztődjék meg, nyugalmat esd haló porának a siri földben, kegyelmet és üdvösséget lelkének a mennyek örök országában.

11. Ugyancsak az esperesi jelentés megemlékezik Hagymási Pál mezőnagymihályi tanítónak majdnem öt évtizeden keresztül tartott működése utáni nyugalomba vonulásáról.

Egyházmegyénk közönsége őszinte szívvel kívánja, hogy a hű s odaadó működés öt évtizeden át tartó küzdelmeiben megfáradott munkás sokáig élvezze a megérdemelt nyugalmat.

12. Felemlíti az esperesi jelentés azon aggodalmat keltő eljárását, melylyel a közoktatásügyi kormány az 1908. évi XLVI. törvénycikk végrehajtását kezeli.

Egyházmegyénk tiszteletteljes felterjesztést intéz a főtisztelendő egyházkerületi közgyűléshez az iránt, hogy keresse meg a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urat, hogy kegyeskedjék az 1908. évi XLVI. törvénycikk következtében ref. egyházközségeinknél, mint iskolafentartóknál beállott jövedelem csokkulást úgy magukra az egyházközségekre, mint a tanítókra nézve az 1911-ik év elején olyképen ellensúlyozni, amely által az időközi kamatvesztés is pótoltsék, miután sem a javadalmi jegyzőkönyv alapján a tanítókat megillető tandijváltság összeget fizetni, sem az egyházaknak jövedelmét alkotó tandijakat egyházközségeink másként nem voltak képesek előteremteni, mint kölcsön útján s e kölcsönökért 6 százalékos kamatot fizettek. A tanítóinkat javadalmi jegyzőkönyveik alapján megillető tandij váltság-összegnek esedékes részleteit az egyházközségek kölcsönből előlegezték; az egyházi bevételt képező jelentékeny összeggel szereplő tandijak elmaradása folytán beállott hiány sem volt másképen eltüntethető, mint kölcsönvétel által.

Egyházmegyei közgyűlésünk kebelbeli azon egyházainak pedig, amelyeknél a tandij egyházi bevétel gyanánt szerepelt, tehát nem kimondottan kizárólag tanítói fizetésre szolgált: meghagyja, hogy kérvényeiket a megyei közigazgatási bizottsághoz ez év szeptember hó 30-ikáig adják be, jelezve a kért váltság összeget, az okmányokat pedig majdan akkor küldjék be, amikor a miniszteri utasítás leérkezik, amely megállapítja, hogy mely melléletek csatolandók a kérvényhez.

13. Az esperesi jelentés kapcsán közgyűlésünk sajnálattal értesül a cserépfalusi gyülekezet hiveinek a lelkészválasztásnál tanusított viselkedésükről, amely arról tanuskodik, hogy az egyházi törvények II. cikkelyének 26 §-ával szembehelyezkednek.

Elvárja közgyűlésünk, hogy az újabb választási alkalommal a törvénynek engedelmeskedni fognak; ami ha nem történnék meg, közgyűlésünk feljogosítja az elnökséget, hogy a cserépfalusi egyház választó közönségének költségén rendkívüli egyházmegyei gyűlést hívjon össze Miskolczra s az a gyűlés fog a pályázók, illetőleg jelöltek közül titkos szavazás útján lelkészt rendelni Cserépfaluba, amint ezt a hivatkozott törvénypont megállapítja.

14. A fölemelő öröm érzésével emlékezik meg az esperesi jelentés arról, hogy báró Vay Elemér egyházmegyei gondnok ur Ő méltósága összes iskoláink — minden tanterem! — részére egy-egy Kálvin-képet ajándékozott.

A tett önmagát dicséri ugyan, de közgyűlésünk nem mulaszthatja el hálás köszönetének kifejezése mellett elismeréssel és dicsekedéssel emlegetni az egyházunk iránt való igaz szeretet ezen újabb jelét, mert benne bizonyítékát látja annak a soha nem lankadó buzgóságnak, melylyel Ő méltósága a hamisítatlan kálvinista szellemnek minél nagyobb erővel és tisztább fénynyel való megnyilatkozását munkálni mindig szives készséggel sietett.

15. A Fodor Pál halálával megüresedett világi tanácsbirói és ügyészi, s a Tóth Béla lemondásával megüresedett lelkészi aljegyzői állás betöltésére vonatkozólag

egyházközgyűlésünk a lelkészértekezleti gyűlés jegyzőkönyvének 13. pontjában foglalt javaslat alapján is, elhatározza, hogy a világi tanácsbirói és ügyészi hivatal szétválasztassék s a két hivatalt két egyén által tölti be, mihez képest az ügyész megválasztására jövő évi tavaszi közgyűlésünk idejét tüzi ki; a világi tanácsbirói és lelkészi aljegyzői állások betöltését pedig elhatározza, elrendelvén a szavazatoknak november 1-ig való beadását s egyuttal felhatalmazván az összehívandó szavazatbontó bizottságot, hogy eredménytelenség esetén egy általa meghatározandó határidővel új szavazást rendeljen el.

16. Az esperesi jelentés örvendezve adja tudomásul, hogy a tiszáninneri ref. egyházkerület világi főgondnokává csaknem egyhangulag méltóságos *Dókus Ernő* ur, a felsőzempléni egyházmegye gondnoka választatott meg.

Egyházmegyei közgyűlésünk a maga részéről is örvendező szívvvel veszi tudomásul *Dókus Ernő* ur öméltóságának egyházkerületünk főgondnokául történt megválasztását, amely magyar ref. egyházkerületünk legdiszesebb helyére emelte. Eddigi hűséges, buzgó, lelkes, sok irányu s nagy sikerekről tanuskodó munkálkodásának méltó jutalmát kívánta adni egyházkerületünk *Dókus Ernő* urnak, akinek elévülhetetlen érdemei vannak az 1898. évi kongrua törvény gyakorlati alkalmazásában, mindenhol igyekeztén a ref. lelkészek szűkös anyagi helyzetén úgy javítani, hogy a „paizsos férfiu“, a szegénység, többé lehetőleg ne háborgassa az Ur sáfárait. Az országos közalpnál elfoglalt állásánál szive nemes és jó érzéseit mindig igyekezett érvényesíteni az igazi szegények javára. A s. lelkészi kongrua megszerzésében egyike volt a legfáradhatatlanabb közbenjáróknak, hogy így is segítségökre siessen a gyámolításra szorultaknak. Legközelebb pedig az országos lelkészi nyugdíjintézetet akarja fejlődésében olyanná tenni, hogy a megvénhedett lelkipásztorok többet kapjanak a kegyelem-falatnál s az özvegyek és árvák könnyei is áldják nevét, aki érettök a benső ember igazsága szerint fáradozik.

Méltó bizalommal s jó reménységgel köszönti azért egyházmegyénk is s kívánja, hogy áldott legyen minden munkálkodása!

17. Az ároktői egyház közönsége 1910. ápr. 24-én tartott papválasztó közgyűlésében meghívás útján 131 szavazattal 44 ellenében Kiss Albert debreczeni vallástanárt lelkészévé választotta.

Egyházmegyei közgyűlés Kiss Albert debreczeni vallástanár ároktői lelkészévé választását tudomásul veszi, beerősítése a jelen gyűlésünkön megjelenésében való akadályoztatása miatt, tavaszi közgyűlésünkre tüzetik ki.

18. A vattai egyház az 1910-ik év ápril hó 17-én tartott közgyűlésében a lelkészi állásnak meghívás útján szándékolt betöltése meghiusulván, a kihirdetett pályázat lejárta után 1910. év június 19-én tartott lelkészválasztó közgyűlésében Gere Lajos bükkaranyosi lelkészt lelkészévé választván,

Gere Lajos bükkaranyosi lelkész a *vattai* egyház lelkészévé beerősítettik.

19. Az alsózsolczai egyház presbyteriuma 1910. július hó 31-én tartott ülésében Nyitray Jenő miskolczi máv. áll. iskolai helyettes tanítót az ujonnan szervezett III-ik tanítói állásra egyhangulag megválasztván,

nevezett az alsózsolczai egyház tanítójául 1910 szept. 1-étől számított hatálylallyal beerősítettik.

20. A kistokaji egyház presbyteriuma 1910 július 3-án tartott ülésében Vitályos János ottani helyettes tanítót rendes tanítóvá választotta.

A betegsége miatt meg nem jelenhetett Vitályos János kistokaji tanítóvá beerősítése tavaszi közgyűlésünkre halasztatik.

21. A mezőnagymihályi lelkész jelenti, hogy az egyháztanács a Hagymási Pál tanító nyugdíjazásával megüresedett tanítói állást, Tokaji Nagy Kálmán okleveles tanító személyével töltötte be.

Amennyiben a választást igazoló okmányok, jegyzőkönyvek a jelentés mellől hiányzanak, közgyűlésünk, a

jelentés tudomásul vétele mellett, utasítja a mezőnagymihályi egyház presbyteriumát, hogy a beerősítés alapjául szolgáló okmányokat, jegyzőkönyveket, tavaszi közgyűlésünkhöz terjeszse be.

22. A noszvaji egyház presbyteriuma 1910. évi július 24-én tartott ülésében az üresedésben levő II. kántortanítói állásra Oláh Sándor teresztenei tanítót választotta meg,

kit egyházmegyei közgyűlésünk 1910. szept. 1-én kezdődő idővel a noszvaji egyház kántortanítójául beerősít.

23. A poroszlói egyházban megüresedett orgonista-kántortanítói állásra az 1910. év július 3-án tartott presb. gyűlésben egyhangulag Arany Géza beregszászi segéd-kántortanító választott meg,

közgyűlésünk Arany Gézát a poroszlói egyház orgonista-kántortanítójává 1910. szept. 1-én kezdődő hatállyal beerősíti.

24. A tiszapalkonyai egyház presbyteriuma 1910. július 1-én tartott ülésében az újonnan szervezett II. ik tanítói állásra egyhangulag Szabó Emilia gagybátori okl. tanítónőt választotta meg.

A megjelenésben akadályozott Szabó Emilia tiszapalkonyai tanítónő beerősítése jövő tavaszi közgyűlésünk idejére halasztatik.

25. Arany Géza poroszlói, és Nyitray Jenő alsószolczai tanítók a hivatali esküt egyházmegyéink előtt letették.

26. A cserépfalusi egyház presbyteriuma, hivatkozással egyházmegyéink 1909. évi április hó 28-án tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 46., továbbá 1909. évi szeptember hó 1-ső napján tartott gyűlése jegyzőkönyvének 15-ik pontjára, jelenti, hogy az 1901/2., 1902/3., 1903/4., 1904/5., 1905/6. évi tanítói fizetés címén a hiveknél kint lévő hátralékokat, mint behajthatatlanokat, törlésbe hozta. Az 1906/7. és 1907/8. évi hátralékokból 263 koronát, még

pedig: amabból 29 koronát, emebből 234 koronát talált olyan-
nak, mely behajthatónak mutatkozik; az 1908/9. évről kint lévő
748 koronával együtt 1011 koronára teszi azt a hátralékot, mely
végrehajtás utján az egyházi pénztár javára remélhetőleg befoly-
hatik. Az ezen összegről szóló kimutatás a behajtást szorgalmazó
hivatalos kéréssel a főszolgabírói hivatalhoz 1910 június 3-án
beterjesztetett ugyan, azonban éppen a hátralékos szegényebb nép-
osztálynak az ország különböző részein szétszórtan dolgozó csapa-
taira való tekintettel, a sikerrel amugy sem kecsegtető végrehajtás
1910 október 1-ig felfüggesztetett. A behajtás — a presbyterium
szeptember 6-án kelt jelentése szerint — már most is folyamatban
van, s alaposan remélhető, hogy rendes könyvvezetés mellett a
hátralékok ügye végre-valahára megoldást nyer.

A jelentés tudomásul vételének kérése mellet kéri egyház-
tanács, hogy a tanítói fizetés alapját képező kivetést 1911 január
1-től — tekintettel arra, hogy a törtszámokkal jelzett évek szerint
eszközölt kivetés s az aszerint vezetett számadás az egyház tagjai-
nál is, a gondnokoknál is zavar okozója volt — nem az iskolai,
hanem a polgári év szerint eszközölhesse.

Közgyűlésünk, bár a hivatkozott egyházmegyei köz-
gyűlési jegyzőkönyvi pontok 1355 korona 78 fill. hátra-
lékról emlékeznek, amennyiben már ugyanazon pontok-
ban felhatalmazást adott a presbyteriumnak az elhalt,
idegenbe költözött, vagy teljesen elszegényedett egyház-
tagok hátralékának törlésére, feltételezvé, hogy az 1901/2,
1902/3., 1903/4., 1904/5., 1905/6. évekből származó tetemes
hátralék törlése iránti határozat alapos megfontolás után
a hátralékosok ellen esetleg megindítandó szigorú végre-
hajtás teljes sikertelenségéről való meggyőződés alapján
jött létre, az idézett évekről fennállott összes hátralékok
törlésbe hozását a maga részéről engedélyezi; az azóta
keletkezett hátralék behajtásának folyamatba vételétől szóló
jelentést jóváhagyóan tudomásul veszi.

A törtszámokban kifejezett iskolai évek helyett a
tört számlálójában foglalt év elnevezésének a lefektetett
kivetési lajstrom, főkönyv és beszédési lajstrom meg-
felelő helyein való alkalmazását engedélyezi.

E jelentéssel kapcsolatosan nem mulaszthatja el egyházmegyénk, hogy a cserépfalusi egyház folyton megmegújuló bajai felett mélyen érzett szomorúságának kifejezést adjon. — A fejlődésre, előhaladásra minden előfeltétellel rendelkező egyház közönsége az évenként nagy arányban növekedő hátralékok folytonosan megfejtés nélkül maradt ügye miatt kiszámíthatatlan anyagi kárt szenved, s ami ezzel rendszerint együtt szokott járni, lelkében is kárt vall. Közgyűlésünk elvárja, hogy a cserépfalusi egyház presbyteriuma végre-valahára helyzetének magaslatára emelkedik s minden tőle telhetőt megtesz arra nézve, hogy a gyülekezet külső és belső dolgai vitelében annak a sónak bizonyuljon, mely meg nem izetlenül, hanem át- meg áthatván a gyülekezetet, léssen annak a mindenható hit segítségével megtartó erejévé.

27. A cserépfalusi egyház előljárósága jelenti, hogy Lukács János volt gondnok, illetve örököse, az egyházzal szemben fennálló 1675 korona 96 fillér tartozásának 1910 szeptember 1-én esedékesé váló 541 korona 97 fillér részletét nem fizette be, minélfogva az egyházmegyei közgyűlés intézkedését kéri. Ugyanakkor Miklósi János, az időközben elhunyt Lukács János veje és örököse egy, beadványában egy bizottság kiküldését kéri, mely a néhai Lukács János ügyében új vizsgálatot indítana az irányban, hogy az 1625 korona 96 fillér, illetve a betáblázási költséggel együtt 1675 korona 96 fillér összegben megállapított tartozás csökkentessék bejelentett bizonyságok és tanuk vallomása alapján.

Egyházmegyei közgyűlés a cserépfalusi egyház presbyteriumának előterjesztését tudomásul véve, utasítja presbyteriumot az 1909. szeptember 1-én Hevesen tartott őszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 16. pontjában foglalt rendelkezésnek, ez évre vonatkozóan november 1-ig — szigorú végrehajtására.

E határozatból folyik, hogy Miklósi János kérésével elutasítatik, mert a cserépfalusi egyháznak Lukács János, illetve örökösei ellen fennálló, jelzálogilag is biztosított

követelése annyival kevésbé csökkenthető, mert a követelés jogosságát elismerő s arról biztosítékot is nyújtó fél már nem is él.

28. A számvevőszék jelenti, hogy a cserépfalusi egyház tavaszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 66. pontjában foglalt azon rendelkezésnek, melylyel a tanítói fizetéseknek az évi számadások mellől hiányzó külön számadását a számvevőszékhez beterjeszteni rendeli, eleget tett s javasolja a számadás jóváhagyását

Közgyűlésünk a cserépfalusi egyháznak a tanítói fizetésekről beterjesztett külön számadását helyben hagyja, utasítván egyben az egyház elöljáróságát, hogy az 1911. évi költségvetésbe a tanítói fizetés alapját képező kivetést is vegye fel.

29. Számvevőszék javaslatára

közgyűlésünk a diósgyőri egyház 1909. évi számadásában a bevételt 2599 korona 20 fillér helyett 2699 korona 20 fillérben, a maradványt 238 korona 24 fillér helyett 338 korona 24 fillérben állapítja meg, a felmentvényt ezen igazítással adván meg.

30. Számvevőszék előterjesztése alapján

közgyűlésünk a sályi egyház 1909. évi számadásában a kiadást 1160 korona 29 fillér helyett 1159 korona 33 fillérben, a pénztári maradványt 1047 korona 03 fillér helyett 1047 korona 99 fillérben állapítja meg, a felmentvényt ezen igazítással adván meg.

31. A dr. Tüdös István esperessé választásával megüresedett számvevőszéki előadói hivatalra

Sólyom Lajos ónodi lelkész választatott meg, ki egyházme gyénk színe előtt a hivatali esküt letette.

32. A hejőpapii egyház lelkésze, előadva, hogy egyházában a lelkész és tanító párbérből származó fizetése a díjlevelek 2., 3., illetve 3., 4. pontja szerint — vagyoni állapotra való tekintet nélkül — minden házaspártól egész, minden özvegytől fél párbért mely párbérből azonban 15—20 fizetésre kötelezettnél a párbér összege, az egyházi és polgári előljáróság minden szorgalmazása daczára hátralékban marad, aminek a következményeképen a tanító a hátralékos párbér követelésével egy párszor az egyház ellen fordult s a gondnok a feltüntetett hátralékokat ki is fizette; kéri az egyházmegye elvi határozatát a következő kérdésekre: a „párbérfizetők névsorának összeállításánál, az egyházi előljáróság legjobb belátása szerint, a *hanyag fizetőket*, vagy *munkaképteleneket*, egyszerűen kihagyja a névsorból? vagy pedig, ha mindenkit beveszünk a névsorba, a fizetők egy bizonyos hányadát, mint remélhetőleg behajthatatlant, leüssünk? vagy ha ezt nem tesszük, fordulhatunk-e az egyház ellen, melynek szolgálatában állunk követelésünkkel?“

Egyházmegyei közgyűlésünk jól tudja és érzi azt, hogy a párbérbérek egyházi életünknek ma is égető sebé, melyre az irt kereste kevés eredménnyel, — már három zsinatunk. — Egyházaink ugyanis a ma érvényben lévő díjleveleknek a keletkezése idején, a hivatalnokaik s alkalmazottaik részére nem a fizetésteljesítő képesség arányában szétosztandó egy határozott összegben megállapított fizetést biztosítottak, hanem azt az egyházhoz tartozó egyéneket egyenként — s vagyoni állapotra való tekintet nélkül — egyenlően terhelő, s az adózó alanyok numerikus hullámzásának, a fizetőképesség hol csökkenő, hol emelkedő ingadozásának, az egyháztagok jó- vagy rosszakaratának teljes mértékben kitétt, s ennél fogva az idők folyamán egy egyénnek aránylag nem is hosszú szolgálati ideje alatt jelentős összeggel fogyó, vagy növekedő: vagyis teljesen bizonytalan összegben határozták meg. Ebből következik, hogy a fizetésre kötelezett egyháztagok hátralékaiért az egyház, mint jogi személy, nem felelős; tehát az egyház hiveire kivetett

párbérből származó hátralék összegének a hejőpapii egyház lelkésze és gondnoka részéről az egyházi pénztár terhére történt kiutalványozása a díjlevélben foglalt párbérrendszer jogi természetével össze nem egyeztethető. — Ugyancsak az előbb kifejtettekől következik, hogy a párbérfizetők lajstromába minden hajőpapii református lakos — tekintet nélkül, fizetésben hanyag, vagy fizetésre képes és kész voltára, felveendő; természetes, hogy nemcsak emberi könyörületből, de a rideg valóság szempontjából is azok, akik vagyontalanságuk mellett teljesen *munkaképtelenek*, a névsorból kihagyandók.

A párbérrendszer visszásságainak megszüntetésére irányzott szándék megvalósíthatása érdekében különben utal egyházmegyénk az E. T. III. A. cikkelyére, ahol megtalálhatók azok a biztosítékok, melyek a párbérekérdés visszásságait nagyrészt elenyésztetik; minélfogva utasítatik a hejőpapii egyház lelkésze és előljárósága, hogy az idézett t.-cz. 13. §-ban foglaltak alapján az adócsökkentési segély elnyerése iránti kérvényt — mellékleteivel — az illetékes helyre terjeszsze fel.

33. Felmerült esetből kifolyólag indítványba tétetett oly általánosan kötelező szabályzat készítése, mely a párbér módozataira nézve adna kimerítő utasítást egyrészről, másrészről pedig követendő irányelveket foglalna magában, a közigazgatási bíróságok előtt fölvetődő párbér kérdésekben.

Közgyűlésünk az indítványt magáévá teszi s azzal a tiszteletteljes kéréssel járul a főtiszt egyh. ker. közgy. elé, hogy rendelje el egy oly általánosan kötelező szabályzat készítését, mely a párbér kivetésre való kimerítő utasítás mellett egy az egyh. megyei és kerületi közig. bíróságoknak a párbér ügyekben eléjük kerülő s ítéletök alá bocsátott kérdésekre nézve tájékoztatást s irányítást foglalna magában.

34 Az 1909. évi őszi egyh. ker. közgyűlés az agenciális perselyeket megszüntetvén, az egyes egyházközségek által fix összegben tör-

tendő befizetések megállapíthatása végett felhívta az egyházmegyéket, készítsenek minden egyes egyházközségre kimutatást az 1904—1908 években e czímen beszolgáltatott összegekről. Lelkészerkezetünk május 26-án tartott ülésében azon javaslatot fogadta el s terjeszti fel közgyűlésünkhöz elfogadás végett, hogy az agentialis perselypénz 1911-től kezdve 1 fillér lélekszám szerinti összegekben állapíttassék meg úgy, hogy 50 filléren alul az alacsonyabb egész koronát, 50 filléren felüli a magasabb egész koronát jelentse, s beterjeszti az ezen elvek szerint elkészített tervezetet, mely 614 K végösszeget állapít meg.

Közgyűlésünk az értekezleti közgyűlés javaslatát határozati erőre emelvén, azt egyházmegyénk kerületi közgyűléshez felterjeszteni rendeli.

35. Az egyházkerületi közgyűlés múlt évi őszi közgyűlési jegyzőkönyvének 18. pontjában elrendeltetvén az énekvezérek országos egyesületének memorandumára adott egyházmegyei véleményeknek az őszi egyházkerületi gyűléshez való felterjesztése, egyházmegyénk a következőkben terjeszti fel véleményét.

Egyházmegyei közgyűlésünk az énekvezérek egyesületének megalakulását szerencsés gondolatnak s áldást ígérő vállalkozásnak tartja, amelynek sikeres munkálkodása közegyházunk szempontjából nagyon is kívánatos.

Az emlékirat I. részének pontozataira vonatkozólag határozatunk, amelyben álláspontunk is kifejezésre jut, a következő:

1. Az egyesületi *kötelező* tagság nem mondható ki, mert ez a kötelezettség a szellemi előrehaladást nem biztosítja, inkább megghiusíthatja. Ugy az önálló énekvezérek, mint a kántor-tanítók, kívánatos, hogy *tagjai legyenek* az egyesületnek.

2. Az elemi iskolai tantervnek az *énekekre* vonatkozó része revízió alá annyiban veendő, amennyiben az új tantervek ezt megkívánják s az énekeknek osztályonkénti új beosztása is csak annyiban vitessék keresztül, amennyiben az eddigi nem felelt volna meg a célnak.

3. A tanítóképző intézeti énektanítás ügyében a kívánalom olyan kis mérvű, tudniillik, hogy az okleveles tanító képes legyen az elemi iskolában hangjegy szerint tanítani, hogy ezt mértékül felesleges felállítani.

4. Énekvezér-képző tanfolyam felállítását feleslegesnek tartja, s ha a tanítóképzőben az énektanítás megfelelő s mert ez mindinkább megfelelővé válik, a tanfolyam még inkább mellőzendő. Inkább arról kell gondoskodnunk, hogy ha esetleg más vallásról áttért egyének lennének református énekvezéreké, vagy kántor-tanítókká, ezeknek a felekezeti énekekben való jártasságok ellenőriztessék, a mint ez itt-ott gyakorlatban is van. Szükségesnek látja az arról való intézkedést, hogy kántori diplomát csak az énekben és zenében tényleg jó előhaladást tett, végzett képezdészek nyerhessenek.

5. A „Protestáns Zeneközlöny“ anyagi támogatásának kérdése kizárólag az egyetemes konventre lévén felterjesztve, véleményt csak annyiban nyilvánítunk, hogy ha e kérdés az egyes egyházakat is érdeklőnek mutatkozik, azok bizonyára módot találnak a támogatásra.

6. Az egyházkerületi hivatalos *orgona-szakértők* kijelölésének kérdésében csak úgy mondható vélemény, ha *az anyagi felelősség megállapítása* is helyet foglalhat a kijelölt működési tér feltételei között, míg ez nincs körvonalazva, addig ilyen szakértők kijelölése nem más, mint rangsorba beosztás megfelelő érték nélkül.

Az emlékirat II-ik részének pontozatait következő határozatokkal kísérik:

1. Az önálló énekvezérek törvényszerű 1000 korona fizetésének mindenütt meg kell lennie, stólán és lakáson kívül, sőt az énekvezérek fizetésének annyira kell emelkednie, mint az állami tanítókének s a nyugdíjkérdésnek is rendezettnek kell lennie. Erre vonatkozólag az önálló énekvezéreket (organistákat, kántorokat) tartó egyház-községek külön felhivandók volnának díjleveleiknek bemutatására s a nyugdíjnak az énekvezérek javára történt rendezésére.

A 2. pontra vonatkozó megjegyzésünk az első pontnál van, ahol az énekvezér fizetését annyiban kérjük megállapítani, mint az állami tanítóké.

3. Elfogadásra ajánljuk, hogy a kegyeleti idő s költségek költsége egyházi törvényeinknek a lelkészekre vonatkozó részletei szerint az énekvezérekre is alkalmaztassék s a helyettesítésnél a VI. t.-cz. 31. § a az énekvezérekre is vonatkozzék.

4. Mint gyakorlatilag keresztülvihetetlen, mellőzendő. Ez csak ott valósítható meg, ahol *tanítók* is vannak, mert ezek közül lehet helyettes, de mást törvényes helyettesnek kijelölni lehetetlen.

5. Amennyiben az énekvezér tagja az egyesületnek s a *közgyűlésre* elmegy, utiköltséget s 6 korona napidíjat kap. Választmányi ülésre nem köteles az egyház sem utiköltséget, sem napidíjat adni.

36. Egyházkerületünk múlt tavaszi jegyzőkönyvének 54. pontjában az énekvezér-tanítók énekvezéri fizetésére nézve javaslatunk felterjesztését rendeli el.

Egyházmegyei közgyűlésünk maga is szükségesnek tartja, hogy énekvezér-tanítóink (kántor-tanítók) külön kántori fizetése legalább 240 korona legyen s e tekintetben felhívandók az érdekelt egyházközségek, hogy a szükséges módosításokat eszközöljék a díjleveleken. Tekintettel azonban arra, hogy az iskolák államosítása alkalmával az önálló énekvezérek beállítása mindenhol szükségessé válik, a kérdés úgy rendezendő, hogy gyűléseink az énekvezérek beállításával akadályokkal ne küzdjenek.

37. Az egyházkerület múlt tavaszi közgyűlésének 49. pontjában a konventi jegyzőkönyvben egész terjedelemben olvasható azt a szabályrendelet-tervezetet, melyet püspökeink és főgondnokaink bizottsága készített az egyházakat különféle oldalról fenyegető veszedelmek elhárítására, azzal küldötte meg egyházmegyénknek,

hogy véleményes javaslatunkat szeptember 15-ig az egyházmegyei vélemények átnézésére kiküldött bizottság elnökéhez küldjük be.

Közgyűlésünk a felhívásnak a következőkben tesz eleget:

A szabályrendelet-tervezet csekély módosítással elfogadandó.

A javasolt módosítások a következők: a *czimnél* — amennyiben a vegyes házasság körüli eljárás is „*lelkipásztori gondviselés*“, a helyes cím ez lehet:

Szabályrendelet a magyarországi ref. egyházban a lelkipásztori gondviselés és *ennek keretében* a vegyes házasság körüli eljárás ügyében.

Az első kikezdés végére teendő:

Minthogy a lelkészekre tartozó feladatok sikeres megoldása az illető lelkész hivatásérzetétől, kötelességtudásától, bölcs és tapintatos magaviseletétől függ: anyaszentegyházunk elvárja, hogy mint egyebekben, úgy a lelkipásztori gondviselés és ennek keretében a vegyes házasság körüli eljárás terén is, minden lelkész a legnagyobb mérvű odaadást tanúsítsa. E czélból mindenk előtt födolog“ . . . stb.

A harmadik kikezdésben e szavak után: „megfelelő teljesítése körében“ . . . beszurandó „nagy gondot fordítson a hiveknek meglátogatására.“

A vegyes házasság körüli eljárásnál a 7-ik pont eképen volna módosítandó: Ugy a vallástanításnál, mint főképen a konfirmandusok oktatásánál nagy súlyt helyezzen a lelkész és vallástanár a hithűség, az egyházhoz való ragaszkodás fölkeltésére. Népiskolákban a konfirmációi oktatásra egy egész iskolai évet fordítson a lelkész, amikor is a VI. osztály vallástani anyagát tisztán csak a konfirmációi oktatás képezze, a mostani katekizmus és az egyháztörténelem együttes tanítása alapján, mint amelynek felemelő példái, tanúságai legalkalmasabbak a vallásos hithűség s az egyházhoz való ragaszkodás fölkeltésére. Hogy a konfirmációi szertartás annál ünne-

pélyesebb legyen és maradandóbb emléket hagyjon maga után: a megkonfirmált növendékeknek ugyanakkor szolgáltassa ki a lelkész az urvacsorát. Továbbá ker. ifjusági egyesületekben oktassa ki a felnőtteket . . . stb.

E módosításokkal gondolja egyházmegyei közgyűlésünk elfogadhatónak a tervezetet.

38. A baptisták áttérése körül történő szabálytalanságok tárgyában az egyetemes konventhez terjesztett panaszunkra nézve egyházkerületi közgyűlés tavaszi jegyzőkönyvének 61. pontjában felhivta egyházmegyénket a szabálytalan esetek adatszerű megjelölésére és felterjesztésére.

Közgyűlésünk az egyházlátogatóságokat megbizva, hogy a baptista áttérések körül az egyházmegye területén bárhol előforduló szabálytalanságokat alapos vizsgálatuk tárgyává tegyék s azokat ne csak jegyzőkönyvbe vegyék, hanem külön részletes jelentést is adjanak az esperesi hivatalnak.

E határozat tudomásul vétel végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjesztetni rendeltetik.

39. Mult tavaszi egyházkerületi közgyűlés 116. pontjában a gömöri egyházmegyének az egyházkerület özv.- és árvatárra vonatkozó indítványát leteszi közgyűlésünkhöz, véleményes javaslatának az őszi egyházkerületi gyűléshez való felterjesztésének bevétele mellett.

Közgyűlésünk a javaslatot elfogadja s rajta csupán a 18. §-ra vonatkozólag kíván annyi változtatást, hogy kihagyni kívánja a következő szavakat: „addig, míg az ilyenekről az országos nyugdíjintézet gondoskodik.“ Visszont bevétenni kívánja a következőket: „a tár gyarapítására pedig a tűzkárbiztosítási alapból évenként 1600 korona adatik.“

40. Ágoston Sándor, babarcsi lakos, kegydíjas lelkésznek a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez intézett kétrendbeli kér-

vényét, melyben egyházmegyénket a Baldácsy-alapból részére kiutalandó 200 koronának minden november hóban leendő kötelező kifizetésére kéri utasítani, a főtiszteletű egyházkerület egyházmegyei közgyűlésünkhöz tette le határozathozatal végett.

Közgyűlésünk fentartja mult tavaszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 69. pontjában hozott azon határozatát, mely szerint az Ágoston Sándor kegydijas lelkész részére, egyházmegyei pénztárunk terhére megállapított azon összeget, mely összeg az ő és leánya részére állandóan kiutalványozva volt, leánya férjhezmenetelének ideje óta, kizárólagosan az ő részére, az előirt időben mint eddig, úgy ezután is készséggel kiutalványozza.

41. Az 1910 május 26-án tartott lelkészértekezleti gyűlés jegyzőkönyvének 1. pontja szerint Apostol Bertalan, Kerekes Zsigmond és Tóth Béla gyűlésről való elmaradásukat nem igazolván,

a szokásos 4—4 korona birságban elmarasztaltatnak.

42. Ugyanazon gyűlés jegyzőkönyvének 9. pontjában indítványozza, hogy az egyházak költségvetései december 1-ig be-terjesztessenek.

Az indítvány elfogadtatik.

43. Ugyanazon gyűlés, jegyzőkönyvének 10. pontjában kéri, hogy az egyházak és lelkészek által november 1-ig be nem fizetett domesztikai és nyugdíjintézeti járulékok az egyházmegye pénztárából fiztessenek ki.

Közgyűlésünk az indítványt elfogadja és határozati erőre emeli azzal, hogy a történt kifizetések összege után lelkészek és egyházak részéről egyaránt 5% kamat fizetendő.

44. Ugyanazon gyűlés jegyzőkönyvének 11. pontja alapján

közgyűlés kötelességévé teszi a pénztárnoknak, hogy az eddigelé a visitatio által szedett összegekről január

15-ig minden egyház és hivatalnok részére pontos kimutatást küldjön. A gyülekezetek és hivatalnokok felhivatnak kiirt tartozásaiknak fegyelmi eljárás terhe alatt február 15-ig való befizetésére.

45. Ugyanazon gyűlés jegyzőkönyvének 12. pontja alapján

fölkéri közgyűlésünk a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi közgyűlést, hogy az egyetemes konventtől az országos lelkészi nyugdíjintézet által az özvegyek és árvák részére adott segélynek előleges évnegyedenkénti kiutalványozását kérelmezni kegyeskedjék.

46. Ugyanazon gyűlés jegyzőkönyvének 15. pontja kapcsán jelenti, hogy az elhunyt elnök helyére elnökké dr. Tüdős István, az igr megüresedett alelnökségre pedig Halászy József választottak meg.

Tudomásul szolgál.

47. Olvastatott Halászy József tanügyi bizottsági elnök körületekintő gonddal összeállított s egyházmegyénk tanügyi állapotát anyagi és szellemi életének jelentősebb mozzanataira vonatkozással feltüntető következő jelentése:

Nagyfiszteletű egyházmegyei közgyűlés!

Egyházmegyei iskoláink 1909—10. évi állapotáról teendő jelentésemet a következő statisztikai adatok elszámolásával van szerencsém elkezdni.

Lélekszáma egyházmegyénknek 66,057, ami 192-vel kevesebb a mult évinél.

Iskolaköteleseink száma 7477 s ebből fiu 3811, leány 3656. Az emelkedés e ponton 80, a mult évi mindennapos iskolakötelesek számához viszonyítva. A lélekszámnak 11·3%-a ez a 7477 tanköteles.

Saját református iskoláinkba járt 3035 fiu, 2985 leány, összesen 6020 gyermek, tehát 2-vel több, mint tavaly. Százalékban 80·5% s az országos átlagnál több 16·85%-kal.

Lélekszáma egyházmegyénknek 66,057, ami 192-vel kevesebb a múlt évinél.

Iskolaköteleseink száma: 7477 s ebből fiu: 3821, leány: 3656, az emelkedés e ponton 80, a múlt évi mindennapos iskolakötelesek számához viszonyítva. A lélekszámnak 11·3%-a ez a 7477 tanköteles.

Saját református iskolánkba járt: 3035 fiu, 2985 leány, összesen 6020 gyermek, tehát 2-vel több, mint tavaly, százalékban 80·5 perczent s az országos átlagnál több 16·85%-kal.

Más vallásu iskolába járt 12 fiu, 21 leány, tehát 33 s ez 1-gyel több a múlt évinél, százalékban pedig 0·44%-ot jelent

Községi és állami iskolába járt fiu: 542, leány: 434, összesen 976 s így 196-tal több a tavalyinál, százalékban 11·7, az országos átlagnál kevesebb 15·17%.

Középfoku iskolába járt, fiu: 112, leány: 78, összesen 190, kevesebb a múlt évinél 74-gyel, százalékban 2·6%.

Összegezve már most e tételeket, az eredmény a következő:

Iskolaköteles...	fiu: 3821,	leány: 3656,	összesen: 7477
Iskolába járt...	„ 3701,	„ 3518,	„ 7219
Nem járt iskol.	„ 120,	„ 138,	„ 258

s így ez utóbbi szám a tavalyinál 45-tel kevesebb, százalékban 3·46, az országos átlagnál kevesebb 8·34%-kal, mivel az iskolába jártak 96·54%, amely az országos átlagnál 8·44%-kal több.

Ismétlő iskolaköteleseink száma: 2845, vagyis 5-tel kevesebb a múlt évinél, a jelen éviiek közül fiu: 1470, leány: 1375, százalékban 4·3.

Ismétlőbe járt helyben fiu: 1022, leány: 943, összesen: 1965, ami 301-gyel kevesebb a múlt évinél, százalékban 68·36, az országos átlagnál több 10·5%-kal.

Leányneveldebe s polgári fiu s leányiskolába járt fiu: 56, leány: 162, összesen: 218, vagyis 17-tel több a tavalyinál.

Iparos iskolába járt 154 fiu, 104-gyel több a tavalyinál, százalékban pedig 15·72.

Gimnáziumba járt 72 fiu, vagyis 35-tel több a múlt évinél. Ismétlő iskolaköteleseink számarányai tehát ezek:

Köteles fiu	--- ---	1470,	leány: 1375,	összesen: 2845
Iskolába járt fiu	1304,	"	1105,	" 2409
Nem járt fiu	--- 166,	"	270,	" 436

vagyis 140-nel több nem járt a múlt évinél, százalékban 15·92, az országos átlagnál kevesebb 5⁰/₀-kal.

Saját iskoláinkba más vallásfelekezetű növendékek a következő számban jártak:

Ág. evangélikus fiu: 10, leány: 16, összesen: 26, 10-zel több, mint tavaly.

Római és görög katolikus fiu: 76, leány: 73, összesen: 149.

Izraelita fiu: 53, leány: 53, összesen: 106, 22 vel több a múlt évinél, az összes más vallásúak létszáma iskoláinkban: 281 volt, fiu: 139, leány: 142, vagyis a múlt évinél 32-vel több.

Tanító működött egyházmegyénkben: 75, tanítónő: 10 s így összesen: 85 tanerő, amely szám 3-mal kevesebb a múlt évinél.

Tanítóink s tanítónőink fizetése az egyházaktól: 87,432 K 29 fillér, amely a múlt évinél: 4917 K 56 fillérrel több.

Állami fizetéskiegészítés: 14,287 K, kevesebb a tavalyinál 700 K-val.

Korpótlék 27500 K, 500 K-val kevesebb a múlt évinél.

A tanítói lakások közül 79 törvényszerű, 6 nem törvényszerű.

Tantermeink közül 77 törvényszerű, 7 nem.

Iskolai felszerelés 39 helyen megfelelő, 45 helyen nem.

Iskoláink közül a szellemi állapot 32 helyen kitűnő, 31 helyen dicséretes, 12 helyen jó, 7 helyen elégséges, 2 helyen osztályozatlan.

A tanítói fizetéseken felül iskolai célokra fordított 17599 K 28 fillér, 2000 K-val kevesebb, mint tavaly.

A névszerinti osztályzat következő: Kitűnő: Alsózsoltzán Baksa Lajosé, Géressy Ilonáé; Átányon Végh Bertalané; Böcsön: Korsós Joláné, Biró Lászlóé; Egerlövön Janiga Idáé; Gelejen Tóth Ferenczé, Belényi Gáboré; Hejőpapiban Takaró Lászlóé; Hejőszalontán Petyke Lászlóé; Igricziben Kenyeres Pálé; Mezőcsáton Fogarasy Jenőé, Tóth Eleké; Mezőkeresztesen Bertók Károlyé, Demeter Józsefé, Boór Rózáé, Bán Joláné; Miskolczon Nagy Bertalané, Putnoky Istváné, Molnár Józsefé, Péter Józsefé, Csiky Béláé, Litkey Györgyé; Noszvajon Tóth Kálmáné; Poroszlón Réthy Józsefé,

Fűry Gyuláé; Tiszakesziben Tóth Imrée; Tiszanánán Bévárdy Józsefé; Tiszaoszláron Szabó Andoré; Tizzaszederkényben Kovács Károlyé; Tiszatarjánban Füsti Molnár Lajosé; Tibolddarócson Farkas Pálé. Összesen 32 iskola.

Dicséretes: Ároktőn Fogarasy Gáboré, Katona Kálmáné; Borsodgeszten Petyke Pálé; Böcsön Szilágyi Benőé; Bükkzsérczen Sófalvi Mózesé; Cserépfaluban Nagy Gyuláé, Batta Józsefé; Diós-győrben Kerekes Imrée, Kupai Dénesé; Egerlövön Igó Lajosé; Hejőcsabán Buday Eleméré; Hevesen Galgóczy Béláé; Igricziben Ferenczy Ilonáé; Kisgyőrben Lábos Bertalané, Kovács Kálmáné; Andornakon Pitó Józsefé; Mezőcsáton Kiss Józsefé, Kalas Barnáé, Miskolczon Kőszeghy Istváné; Nemesbikken Kuky Ferenczé; Ónodon Máthé Gyuláé; Poroszlón Csont Józsefé, Égethő Irmáé; Sajókereszturban Iván Adolfé; Sályban Orbán Józsefé; Szirmán Dér Jánosé; Tiszadorogmán Hörömpő Joláné; Tiszakesziben Hegedüs Tamásé; Tiszanánán Csillik Balázsé; Tizzaszederkényben Keresztes Jenőé; Vattán Horváth Lajosé. Összesen 31 iskola.

Jó: Átányon Lajos Istváné, Árokszálási Jánosé; Borsodhar-sányban Abaházy Endrée; Felsőábrányban Horváth Ernőé; Hejőbábán Lángi Gyuláé; Hejőpapiban Domokos Saroltáé; Kistokajban Vitályos Jánosé; Mályiban Nagy Simone; Makláron Székely Lajosé; Miskolczon Marosy Lajosé; Nemesbikken Rásky Gizelláé; Tiszadorogmán Veres Károlyé. Összesen 12 iskola.

Elégséges: Emődön Horváth Károlyé; Ládházán Andó Endrée; Mezőnagymihályon Hagymási Pálé; Poroszlón Szabó Lajosé; Tiszapalkonyán Csizy Miklóse; Tiszatarjánban Dula Sándoré, Tiszavalkon Mohácsy Bálinté. Összesen 7 iskola.

Osztályozatlan maradt a bükkaranyosi a tanító elhalálózása folytán és az ujlőrinczfalvi, mivel a lelkésztanító az iskolalátogatóság megjelenését a vallásvizsga megtartása végett ismételten nem várhatta be.

Évközben járvány miatt Átányon, Bükkaranyoson, Felsőábrányban szüneteltek az iskolák, Kistokajban pedig a tanító betegsége és nyugdíjaztatása miatt. Faiskola egynéhány helyen vezetetik sikerrel.

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés! Az előterjesztett adatok végeredményeként jól eső örömmel jelezhetem, hogy iskoláink,

ha szegénységünknel fogva nem versenyezhetnek is az államiakkal és a régente vitt vezérlő szerepet nem érték is el, de a lefolyt iskolai évben is megmaradtak az eddigi színvonalon. Sőt a mult évi állapothoz mérten némi emelkedés is tapasztalható. Tanítóink teljes erővel, lelkiismeretes munkálkodással igyekeztek népoktatás-ügyünk előrevitelén.

Iskolafentartó egyházaink áldozatkészsége is emelkedett, a magán jótékonyság is sietett iskoláztatásunk ügyét felkarolni. Első helyen vezet e téren Miskolcz, mert nemcsak tanítói fizetésének emelésére 1420 korona személyi pótlékot juttatott, hanem a szegény szülők gyermekei iskoláztatásának könnyebbé tételére 600 korona tandijelengedésben, 473 korona ösztöndíjban, 149 korona 25 fillér értékű kiosztott ruhában részesíté az iskolázókat. Ugyancsak itt a „Rongyos Egylet“ 37 szegény gyermeket ruházott fel, Szentpáli István polgármester ur 25 darab jutalomkönyvet és mások kisebb adományokat juttattak az iskolás növendékeknek. Mezöcsát 700 korona tandíjat engedett el szegénysorsu szüléknek, 40 korona értékű ingyen tankönyvet és 120 korona értékű ruhát osztott ki szegény tanulók között. Tiszadorogma kivétel nélkül minden tankötelest ingyen tankönyvvel látott el. Alsószolczán báró Vay Elemér ur ez évben is 50 koronát iskolai jutalomkönyvre, a „Hitelszövetkezet“ 10 koronát iskolai bibliára adott. Hejőbábán Bay Barnabás főgondnok ur 40 korona értékű iskolai jutalomkönyvet, Gelejen az énekkar 45 korona értékű taneszközt szerzett be. Böcsön a „Hitelszövetkezet“ 25 koronát, Átányon a „Pappszász József“-féle alap 20 koronát, Tiszatarjában gróf Almásy Dénesné urnő 20 koronát, Tibolddarócson Halassy József ur 20 koronát, Cserépfaluban az énekkar 9 koronát adott iskolai jutalomkönyvekre Ládházán, Mályiban a községi szegényalap ez évben is 10—10 koronát adott szegény gyermekek tankönyve beszerzésére.

A szükséges tankönyvvel minden iskola növendékei el voltak látva. Hejőpapiban, sőt Tiszatarjában is javulást tapasztalt az iskolalátogatóság.

Mindezek a haladásnak, a fejlődésnek örvendetes jelei, de azért a tanítói sikert bénító nagymérvű iskolamulasztás még mindig kísért Tépjük, szakgatjuk, mint kerteinkből a gyomot, de mégis felburjánzik hol itt, hol ott. — Bükkaranyos, Borsodgeszt, Diós-

győr, Emőd, Ládháza, Mezőnagymihály, Szirma, Tiszakeszi tanítói panaszkodnak miatta, sőt némelyek iskoláik gyengeségének mentességül egyenesen ráhivatkoznak. Emőd, Ládháza tanítói az eredménynek alig nevezhető vizsgálókat ezzel mentették az iskolalátogatóság előtt. Legnagyobb baj azonban Tiszapalkonyán van, az ifju tanító a várákoszásnak nem felelt meg, az eltemetettnek hitt iskolai tarthatatlan állapot poraiból megelevenedett Phönixként új életre kelt. A ránk jövő iskolai évben II. osztály nem lesz, mert az I. osztályu növendékek a kis betűknek is csak felerészét ismerték meg. Bükkzsérczen, Cserépfaluban az ismétlő iskolát még mindig alig egynéhányan látogatják. Cserépfaluban a meglévő iskola a tankötelesek befogadására kevés. Mályiban a legszükségesebb melléképület hiányzik. A hegyközi járás iskoláiban csaknem kivétel nélkül még mindig a gyermekek végzik az iskolatisztogatást, fűtést és maguk hordják a fűtőanyagot. Iskolai nyomtatványok, haladási napló beszerezve és vezetve még több helyen nincsenek, holott ezek rendszeres vezetése az államsegélyezés egyik feltételét képezi. Idegen tankönyv Miskolczon, Hejőpapiban, Mezőkeresztesen, Bükkzsérczen azért használtatott, mert sáros-pataki az iskolai év elején nem volt kapható. Azonban a poroszlói és tiszánánai iskolák I. osztályvezető tanítói már a Nemeckai-féle ABC használatát elfogadható okkal nem mentetik.

Ezekben kívántam feltüntetni iskoláink állapotát és ezek alapján a következő intézkedéseket kérem:

I. Tekintettel arra, hogy a nagymérvű iskolai mulasztások meggátlására már a vallás- és közoktatásügyi miniszter 1909. évi november hó 20-án 92964. sz. rendeletével a közigazgatási bizottságokat és tanfelügyelőket utasította és azok bejelentés esetében mindig intézkedni is fognak: méltóztassék határozatilag kimondani, hogy a mulasztási kimutatások mindenütt pontosan terjesztessenek a községi előljáróságok elé, kik, ha a büntetést alkalmazni elmulasztanák, az esperesi hivatalhoz jelentendők. Aki az egyházkerületi utasítás értelmében a közigazgatási bizottságnál tesz lépést.

II. Tekintettel arra, hogy az egyetemes konvent tavaszi jegyzőkönyvének 65. pontjában az iskolai kimutatás pontos vezetését és annak két példányban szerkesztését rendeli: méltóztassék általános

kötelezettségüvé tenni, hogy minden lelkész a kimutatás első példányát az esperesi hivatalhoz, másodikat a tanügyi bizottsági elnökhöz küldje be, ki is azt az adatok felhasználása után illetékes helyére visszaszármaztatni köteles.

III. Tekintettel arra, hogy az 1907. évi XXVII. t.-cz. által megkövetelt nyomtatványok beszerzése és vezetése az államsegélyezésnek is egyik feltételét képezi: méltóztassék határozatilag utasítani az egyházi előljáróságokat a nyomtatványok beszerzésére, a tanítókat azok vezetésére.

IV. Tekintettel arra, hogy úgy az egyetemes konvent, mint az egyházkerület az ifjúsági egyletek szervezését ajánlja, sőt azt tanítói testületünk is kívánatosnak tartja: méltóztassék határozatilag kimondani, hogy azok iskoláinkban már a folyó iskolai évben lehetőleg szerveztessenek.

V. Tekintettel arra, hogy az 1908. évi XLVI. t.-cz. alapján már megkezdett tandijkárpótlási eljárás következtében iskolatisztogatóra, fűtésre fordított kiadásaikért, ott, hol a tandij a tanítói fizetesként díjlevélben szerepel, egyházaink kárpótlást sem az államtól nem kapnak, sem az egyházi adócsökkentési segély-alap nem hajlandó azt utalványozni: egyházmegyénk kérje fel az egyházkerületet az egyetemes konvent avégből megkeresésére, hogy az találjon módot az egyházaink jövedelmi forrásai között ily módon beálló hiány megszüntetésére.

VI. Tekintettel arra, hogy az egyházkerületi népiskolai tanterv még ma sincs kész, iskolai oktatásunk nagy hátrányára: méltóztassék megütközésének kifejezése mellett az évek óta hangzó ígéretek valóra váltását az egyházkerületben megsürgetni.

VII. Tekintettel arra, hogy iskoláink egy részében a fűtést, tisztogatást, fűtőanyag-hordást a gyermekek még ma is maguk végzik, holott ez már polgári uton is eltiltatott: méltóztassék e szokást az egyházmegye részéről is betiltani.

VIII. Tekintettel arra, hogy a cserépfalusi iskola helyisége a tankötelesek befogadására, a tanerő azok vezetésére elégtelen: méltóztassék a cserépfalusi egyházat a III-ik tanterem felépítésére és a III-ik tanítói állás szervezésére kötelezni.

IX. Tekintettel arra, hogy Cserépfalu és Bükkzsércz ismételt figyelmeztetések daczára sem rendezte kellőleg az ismétlődő okta-

tást: méltóztassék végérvényes határozattal az ismétlő iskola beállítását elrendelni.

X. Csizi Miklós tiszapalkonyai, Andó Endre ládházai, Horváth Károly emödi tanítókat kötelességeik lelkiismeretes teljesítésére méltóztassék utasítani.

XI. Poroszló, Tiszanána I. osztálytanítóit tiltott ABC használatáért 5—5 korona büntetésben kérem elmarasztalni. Egyszer-smind arra való tekintettel, hogy ilyenmő büntetéseket a tanítókkal szemben ne kelljen a jövőben alkalmazni, méltóztassék felkérni az egyházkerületet, hogy fonomimikai ABC szerkesztéséről is gondoskodjék.

XII. Ujlőrinczfalván az iskolalátogató küldöttség vallásvizsgát a mult iskolai év végén sem tarthatott. Erre való tekintettel méltóztassék megbizni a vallásvizsgák évenkénti megtartásával Vajda Sándor és Fűry Gyula iskolalátogató urakat.

XIII. Hogy az iskolalátogatásoknál felmerülhető ellentétes birálatoknak eleje vétessék, méltóztassék felhatalmazni a tanügyi bizottsági elnököt arra, hogy a tanítói kar egy érdemes tagjával esetről-esetre kiszállhasson azon egyházközségbe, hol az iskolai állapotok a vizsgálattartást szükségessé teszik. Fuvarköltségről az illető egyház pénztára tartozik gondoskodni.

XIV. Tanügyi bizottságunk az elsorolt pontokon kívül tárgyalta az 1909 évi őszi egyházkerületi közgyűlés 35. pontjában a) alatt foglalt határozattal az egyházmegyei tanügyi bizottságokhoz véleményes nyilatkozattétel végett letett azon egyházkerületi tanügyi bizottsági javaslatot, mely az iskolalátogatóságok két évenkénti kicserélését véleményezi.

Tekintettel arra, hogy egyházmegyénk a javaslat-tételt megelőzőleg már a körök 3 évenkénti kicserélését léptette életbe, a 2 évenkénti kicseréléstől sem vonakodik.

XV. Ugyszintén tárgyalta ugyanazon egyházkerületi közgyűlés hivatkozott szám alatti pontjának k) alatti, szintén nyilatkozattétel végett hozzáutasított ama irodalmi körü indítványt, hogy egy nyelvgyakorló könyv és számtani példatár kiadását óhajttandónak véleményezi-e?

Tanügyi bizottságunk a nevezett könyvek szerkesztését és kiadását, ha azok használata kötelező erejűvé nem tétetik, maga részéről tanítói segédkönyvül javasolja.

Ezek előterjesztése után a legmélyebb tisztelettel maradtam Tiszadorogmán, 1910 szeptember 14.

A nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlésnek alázatos szolgálja

Halászy József,
tanügyi biz. elnök.

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés!

Egyházkerületi határozat értelmében az állami és községi iskolai vallástanítás eredményéről külön jelentés teendő. Ennélfogva ily tárgy jelentésemet a következőkben van szerencsém előterjeszteni.

Egyházmegyénk területén Egerben és Miskolczon van állami és községi iskola. Egerben a növendékek száma az 1909—10. iskolai évben volt 62 fi, 39 nő, összesen 101 mindennapi iskolába járó, kiknek vallásos oktatásával Fekete János vallástanító foglalkozott. A vallásvizsgát az iskolalátogató küldöttség jelenlétében 1910 május 27-én megtartották kitűnő eredmény felmutatásával.

Miskolczon állami és községi iskolába járt 480 fiu, 395 nő, összesen 875 mindennapi iskolás, kiknek vallásos oktatását Nagy Bertalan, Putnoky István, Molnár József, Csiky Béla, Litkey György, Kőszeghy István és Rácz Árpád miskolczi iskoláink rendes tanítói végezték. Az iskolalátogató jelenlétében itt is mindenütt megtartottak június hóban a vallásvizsgák, szintén kitűnő eredménnyel.

Ezek előterjesztése után a legmélyebb tisztelettel maradtam Tiszadorogmán, 1910 szeptember 14

A nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlésnek alázatos szolgálja

Halászy József,
tanügyi biz. elnök.

Ez két jelentés, mely a tanügyi bizottság és érdekes elnöke munkásságának dicséretes bizonyosága, tudomásul vétetik.

47. A tanügyi bizottság javaslatára

közgyűlésünk határozatilag kimondja, hogy tekintettel a vallás- és közoktatásügyi minisztérium 1909. évi november 20-án 92,964. sz. a. rendeletére, a községi előjáróságok által a törvény ellenére hanyagul kezelt mulasztási kimutatások további eljárás végett az esperesi hivatalhoz tétessenek át.

48. Ugyanazon bizottság előterjesztése alapján

kimondja közgyűlésünk, hogy az iskolai kimutatás két példányban vezetessék, melynek egyik példánya betekintés végett a tanügyi bizottság elnökéhez küldendő, ki azt az adatok felhasználása után illetékes helyére visszajuttatja.

49. Ugyanazon bizottság javaslatára

utasítja közgyűlésünk az 1907. évi XXVII. t.-cz. által megkövetelt s a sárospataki bizományosnál megrendelhető nyomtatványok beszerzésére az összes egyházakat.

50. Ugyanazon bizottság javaslata alapján

ajánlja közgyűlésünk egyházainknak, mint iskolafen tartóknak, munkás figyelmébe az ifjusági egyleteknek lehetőleg már ez iskolai évben való szervezését.

51. A tanügyi bizottság előterjesztése alapján

tekintettel arra, hogy az 1908. évi XLVI. t. cz. alapján már megkezdett tandijkárpótlási eljárás következtében iskolatisztogatásra, fűtésre fordított kiadásainkért, ott, ahol a tandij tanítói fizetesként a díjlevélben szerepel,

egyházaink kárpótlást sem az államtól nem kapnak, sem az egyházi adócsökkentési segély-alap nem hajlandó azt utalványozni: fölkéri egyházmegyénk a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlést az egyetemes konvent a végből való megkeresésére, hogy mutasson módot az egyházaink jövedelmi forrásai között ily módon beálló hiány megszüntetésére.

52. Tekintettel arra, hogy az egyházkerületi népiskolai terv még ma sincsen készen, iskolai oktatásunk nagy hátrányára:

közgyűlésünk — megütközésének kifejezése mellett — kéri a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlést az évek óta hangzó ígéretek valóra váltása iránti komoly lépések megtételére.

53. Tekintettel arra, hogy iskoláink egy részében a fűtést, tisztogatást, fűtőanyagfordást a gyermekek még ma is magok végzik:

közgyűlésünk szigoruan meghagyja az érdekelt egyházközségeknek, hogy az országos törvényeink által is tiltott ezen szokást beszüntetni kötelességüknek ismerjék.

54. A cserépfalusi iskola helyisége a tankötelesek befogadására, a tanerő azok sikeres vezetésére elégtelen lévén:

az egyház III. tanterem építésére s III-ik tanítói állásnak államsegély igénybe vétele mellett való felállítására utasítatik.

55. A cserépfalusi és bükkzsérczi egyház az ismételt figyelemztetések daczára elmulasztván mindeddig kellően rendezni az ismétlő oktatást:

szigoruan utasítatnak e nembeli kötelességeik pontos teljesítésére.

56. A tanügyi bizottság előterjesztése alapján

Csizi Miklós tiszapalkonyai, Andó Endre ládházai, Horváth Károly emődi tanítók kötelességeik lelkiismeretes hűséggel való teljesítésére azzal hivatnak fel, hogy kötelességeik hanyag teljesítésének ujólag megállapított bekövetkezését fegyelmi eljárással lenne kénytelen egyházmegyénk sujtani.

57. Poroszló és Tiszanána I. osztályt vezető tanítói tiltott ABC-t használván,

az előirt 5—5 korona birságban elmarasztaltatnak.

58. Az ABC-nek fonomimikai módszer szerint való tanítása oly általánossá válván, hogy iskoláink növendékei a legtöbb helyen két tankönyvet kénytelenek megvásárolni pusztán azért, mert egyházkerületünknek ily rendszerű ABC-je nincs:

felkéri közgyűlésünk a főtiszt. egyházkerületi közgyűlést, hogy egy fonomimikai módszer alapján készített ABC kiadásáról is kegyeskedjék gondoskodni.

59. Az ujlőrinczfalvai iskola kivételes helyzetére való tekintettel

a vallásvizsgák évenkénti megtartására Vajda Sándor és Fűry Gyula küldetnek ki iskolalátogatókul.

60. Az iskolalátogatásoknál felmerülő ellentétes birálások elkerülése végett:

felhatalmazza közgyűlésünk a tanügyi bizottság elnökét, hogy a tanítói kar egy-egy érdemes tagjával esetről-esetre kiszállhasson a vizsgálat tartás szükséges voltát feltüntető iskolák megvizsgálása céljából.

61. Az 1909. évi őszi egyházkerületi gyűlés 35. pontjában a) pont alatt tanügyi bizottságunktól és egyházmegyei közgyűlésünk-től véleményes javaslat beküldését kéri az iskolalátogatások 2—2 évenkénti kicserélése kérdésében.

Tekintettel arra, hogy egyházmegyénk e javaslattételt megelőzőleg már be is vezette a 3—3 évenkénti kicserélést: a 2 évenkénti kicserélés bevezetése elől sem zárkózik el.

62. Tárgyalás alá vétetett ugyanazon gyűlés, ugyanazon jegyzőkönyvi pontjának k) pontjában nyilatkozattétel végett leküldött azon kérdés, hogy egy nyelvgyakorló könyv és számtani példatár kiadását óhajtandónak véleményezi-e?

Közgyűlésünk tanügyi bizottságunk javaslata alapján kimondja, hogy nevezett könyvek kiadását, tisztán tanítói segédkönyvül, javasolja.

63. A tanügyi bizottság elnöke jelenti, hogy az egri és miscolczi állami iskolákba járó református növendékek vallásvizsgája június hóban kitűnő eredménnyel megtartatott.

Örvendetes tudomásul vétetik.

64. A diósgyőr-vasgyári, ujdíósgyőri és perezsesi állami iskola vallásvizsgája mindeddig egyházmegyei ellenőrzés alatt nem lévén,

ezen iskolák meglátogatására a tanügyi bizottság elnöke kéretik fel.

65 Az alsóborsodi református egyházmegyei tanító-egyesület, illetékes egyházi hatóságainak pártfogó segítségét megnyerendő, felterjeszti az országos tanítói nyugdíjintézet reformja tárgyában készített emlékiratát.

Közgyűlésünk az emlékiratban megnyilatkozó irányelvek és eszmék életrevalóságáról és megvalósításra alkalmas voltáról meg lévén győződve, tisztelettel kéri a főtiszt. egyházkerületi közgyűlést, hogy a legmelegebb pártolással terjeszsze fel az emlékiratot az egyetemes konventhez, kérvén az abban foglalt eszmék megvalósítása érdekében a közoktatásügyi kormány jóindulatának hathatós közbenjárása által való megnyerését.

66. Olvastatott az alsóborsodi ref. tanítóegyesületnek felterjesztése, melyben az iskolafentartó ref. egyházakat egyházmegyei közgyűlésünk által arra kéri köteleztetni, hogy a beiratási díj címén beszedett összegből a tanítók országos szövetségének hivatalos lapjára és a Dobó Sándor szerkesztésében megjelenő Tanítók Lapjára évenként fizessenek elő és e lapokat bocsássák a tanítótestület használatára.

Egyházmegyei közgyűlésünk a tanítótestület kérelmét teljesíti s mindazon egyházakat, melyek beiratási díjat szednek, utasítja, hogy a tanítók országos szövetségének hivatalos lapjára, ugyszintén a Dobó Sándor szerkesztésében megjelenő Tanítók Lapjára évenként fizessenek elő s ezt bocsássák a tanítótestület, illetve az egyháznál hivataloskodó tanító használatára. Azon egyházaknak a figyelmét pedig, melyek beiratási díjat a szülőktől nem szednek, jóakarattal fölhívja, hogy anyagi erejükhöz mérten igyekezzenek a tanítótestület kérelmét teljesíteni.

67. Olvastatott a tanítóegylet felterjesztése, a tagjai hátralékos tartozásainak behajtása ügyében.

Egyházmegyei közgyűlésünk elrendeli, hogy az alsóborsodi tanítóegylet tagjainak hátralékos tartozásait az egyes egyházak gondnokai az illető tanítóktól hajtsák be, illetve járandóságaikból vonják le s az így visszatartott összeget juttassák egyházmegyénk pénztári hivatalába.

68. Vattay István alsózsolczai, Fodor Bertalan igriczii ref. lelkészek, előre haladt korukkal járó gyengeségükre s betegségükre hivatkozva, — káplántartási engedélyt kérnek.

Egyházmegyei közgyűlésünk a kérvényben előadott és méltánylást érdemlő okokból nevezett lelkészeknek a káplántartás engedélyezésének megadását a legmelegebben ajánlja.

69. Szarka Gyula egri, Eötvös Ferencz tiszánai, Páhy József alsózsoltzai, Koródy Andor ároktői, Ivanics Bertalan poroszlói, Papp Ferencz miskolczi segédlelkészek

az egyházmegyébe bekebeleztetnek.

70. A segédlelkészek beerősítésével kapcsolatban indítványba tétetvén, hogy a segédlelkészek beerősítési díjai elengedtessenek:

közgyűlésünk e díjak szedését jelen gyűlésünktől kezdődő érvénnyel beszünteti.

71. Olvastatott Szalóczy Pál csáti lelkész beadványa, melyben jelenti, hogy Pál nevű fiát a sárospataki főgimnáziumból elvitte s hálásan köszönve egyházmegyénknek hat éven keresztül s ez évre is fia részére adományozott, a főiskola tápintézetében alapított ingyenes helyet, azt az 1910—11. iskolai évre az adományozó egyházmegye rendelkezésére visszabocsátja.

Olvastatott ezzel kapcsolatban Bodnár Béla noszvaji lelkész kérvénye, melyben Béla nevű I. oszt. tanuló fia részére és Dula Sándor tiszatarjáni tanító kérvénye, melyben Sándor nevű II. oszt. tanuló fia részére kéri az egyházmegyei tápintézeti segílyt.

Közgyűlésünk a Szalóczy Pál köszönő- és lemondólevelét tudomásul veszi; a megüresedett alapítványi helyet Bodnár Béla noszvaji lelkész Béla nevű I. osztályu fia részére adja; Dula Sándor tiszatarjáni tanító kérvényét érdemi tárgyalás alá sem vévén, mert az alapítványnak tanító-fiu részére való folyósítása csak jelentkező lelkészgyermek nem léte esetében válnék lehetségessé.

72. Özv. Nagy Ignácznének boldog emlékü férje elhunyta alkalmából egyházmegyei közgyűlésünk által küldött részvétiratára az esperesi hivatal útján egyházmegyei közgyűlésünkhöz intézett köszönő irata

tudomásul vétetik.

73. Olvastatott Dávid Károly ragályi segédlelkész beadványa, melyben tavaszi egyházmegyei közgyűlésünk jegyzőkönyvének 7-ik

pontjában róla, illetve működéséről közzétett esperesi előterjesztésben foglalt állítólagos sérelemnek jelen egyházmegyei gyűlésünk jegyzőkönyvében való helyesbitését kéri.

Közgyűlésünk a kérvény felett napirendre tér.

74. A segélyosztó bizottság tagjaiul

közgyűlés az elnökség mellé idb. Sólyom Gyula, Huszty Béla, Tóth Béla és dr. Kérészy Barna tagokat választja meg.

75. A nyugdíj- és közalapi bizottságba

közgyűlés Tóth Bélát választja meg.

76. Az egyházlátogató küldöttségek a következőképen alakultak meg:

Idb. Sólyom Gyula és Farkas István a miskolczi járásban;

Bodolay István Szabó Andrással a mezőcsáti járásban;

Szaláczy Pál Kenyeressy Károlylyal az ónodi járásban;

Horváth Bertalan Kovács Károlylyal a hevesi járásban;

Halászy József Szabó Józseffel a cserépi járásban végzik az egyházlátogatást.

77. Az október 11. és következő napjain Miskolczon tartandó egyházkerületi gyűlésre képviselőkül,

az elnökség mellett idb. Sólyom Gyula és Halászy József lelkészi tanácsbírák, Tóth Béla lelkészi főjegyző, Bónis Bertalan és Huszty Béla világi tanácsbírák és dr. Kérészy Barna világi főjegyző küldetnek ki.

78. A borsodgeszti egyház templomépítésből származó adósságának törlesztésére 1200 K segélyért a Gusztáv Adolf-egyletchez intézett folyamodását pártolólág kéri felterjeszteni.

Közgyűlésünk a borsodgeszti egyház kérvényét azzal a kéréssel terjeszti fel a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez, hogy azt a Gusztáv Adolf egyesület munkás szervezetébe hathatósan ajánlani kegyeskedjék.

79. A borsodharsányi egyház a szolgálmányok megváltására gyűjtött, 1000 koronára megszorodott tőkének a tervezett orgonaépítés céljaira való felhasználhatóságát kérelmezi.

Közgyűlésünk tekintettel arra, hogy a szolgálmányok megváltása más uton is elérhető, a tőkének orgonaépítés céljaira leendő felhasználását engedélyezi, úgy azonban, hogy a tőkéből 200 koronát orgona fentartási alap címen kezelni s a kamatokat fel nem használás esetén a tőkéhez csatolni tartozik.

80. A diósgyőri egyház a diósgyőri ének- és dalegylet alapszabályait megerősítés végett terjeszti fel.

A beterjesztett alapszabály megerősítettik.

81. A sajkókereszturi egyház a sajkókereszturi ref. énekkar alapszabályait megerősítés végett terjeszti fel.

A beterjesztett alapszabály azzal erősítettik meg, hogy a IV. §-a a) pontjában a „rendszerint“ helyett a „mindig“ szó teendő.

82. A diósgyőri ref. Nőegylet jóváhagyás végett beterjeszti alapszabályait.

A beterjesztett alapszabályokat egyházmegyei közgyűlésünk jóváhagyja, azzal a módosítással, hogy a 4. §. utolsó pontjaként beillesztendő, hogy: „Amennyiben más vallásuk is tagjai lennének az egyesületnek, azok tisztviselőkké nem választhatók s a tisztviselők választásánál szavazati jogot nem gyakorolhatnak.“ Továbbá azzal a pótlással, hogy az alapszabályokban történt módosítás esetről-esetre bejelentendő az egyházmegyei közgyűlésnek.

83. Lelkészerterkezleti gyűlésünk kéri az egyházmegyét, hogy a Kálvineumra évi 10 korona segílyt adjon 1911-től.

Közgyűlés a kérést teljesíti.

84. A miskolczi ref. egyház beterjeszti a Palóczy-utcza-i lelkészlak végén a Peczén tuli üres telek eladására vonatkozó presbyteri és közgyűlési határozatát, melylyel kapcsolatosan felhatalmazást kér, hogy a jegyzőkönyvi kivonatokban meghatározott személyekkel az ott kitett árért a szerződést megköthesse.

Egyházmegyei közgyűlésünk a miskolczi ref. egyház főgondnokát felhatalmazza, hogy a Palóczy-utcza-i lelkészlak végén, a Peczén tul levő üres telket 6500 koronáért Miskolcz thjf. város közönségének eladhatja s az erre vonatkozó szerződést felsőbb hatósági jóváhagyástól feltételezetten megköthesse.

85. A miskolczi ref. egyház beterjeszti a Mélyvölgy 170—171. sz. pinczék eladására vonatkozó presbyteri és közgyűlési határozatát, felhatalmazást kérvén az ezen határozatokban kitett árért a szerződésnek az ott meghatározott személylyel való megkötésére.

Egyházmegyei közgyűlésünk a miskolczi ref. egyház főgondnokát felhatalmazza, hogy a Mélyvölgy 170—171. sz. a. pinczét 1211 korona 50 fillérért Dr. Szepessy Orbánnak eladhassa s vele a szerződést jóváhagyástól feltételezetten megköthesse.

86. A miskolczi ref. egyház jelenti, hogy a miskolczi 230. és 5400. sz. tjkvben foglalt ingatlanságot az 1909. évi szept. 6-án kelt adásvevési szerződéssel 5200 koronáért megvásárolta s azt a nevére is iratta, de mert a szerződés gyűlésen kívül lett az egyházi felsőbb hatóságok által jóváhagyva, a szerződést utólagos jóváhagyás és főtiszteletü egyházkerületi közgyűléshez leendő fölterjesztés és megeresítés végett bemutatja.

Egyházmegyei közgyűlésünk a beterjesztett szerződés jóváhagyását kimondja s megeresítés végett a főtiszteletü egyházkerületre fölterjeszti.

87. Olvastatott az egerlövői egyháznak kérvénye, melyben a közgyűlés határozatát kéri arra nézve, hogy az egyház köteles-e megfizetni Igó Lajos tanítónak a kir. tanfelügyelő által a javadalmi jkv alapján megállapított 329·60 korona tandíjat, holott e czimen csupán 268·40 korona áll az egyháznak rendelkezésére.

Miután Igó Lajost az érvényben levő díjlevele szerint csupán a tényleg iskolába járó gyermekek után illeti tandíj, közgyűlésünk határozatilag kimondja, hogy az egyház nagyobb összeget nem köteles tanítójának tandíj czimén kifizetni, mint a mennyi neki e czimen rendelkezésére áll.

88. Olvastatott az egerlövői egyháznak kérvénye, melyben a közgyűlés határozatát kéri arra nézve, hogy: a lelkész és tanító követelheti-e failletményének természetben való kiszolgáltatását, avagy ugy a lelkész, mint a tanító kénytelen megelégedni azon összeggel, melyet a konvent az egyháznak e czimen kiutalványozott.

Miután ugy a lelkész, mint a tanító díjlevelébe failletmény van fizetésként beillesztve s miután ez illetmény az egyház által mostanáig készpénzzel megváltva nincs, közgyűlésünk kimondja, hogy ugy a lelkész, mint a tanító a díjlevel szerint őket megillető failletményt természetben is követelhetik.

89. Olvastatott Sassy Szabó István alapítványa tárgyában az egyetemes konventnek 152—910. sz. határozata alapján a püspöki hivatal 1591—910. sz. átirata s ezzel kapcsolatban tárgyalatott a miskolci főgimnázium igazgatótanácsának a néhai Sassy Szabó István hagyatéki ügyében alkotott alapítványi oklevele.

Egyházmegyei közgyűlésünk a tárgyalat alapító leveleket jóváhagyja s végleges megerősítés végett a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés útján az egyetemes konventhez felterjeszti.

90. Olvastatott a maklári és egerlövői egyház kérvénye, melyben a lelkészi és tanítói, illetve organista-tanítói új díjleve-

leknek jóváhagyását és megerősítés végett a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlésre való felterjesztését kéri.

Egyházmegyei közgyűlésünk a beterjesztett díjlevelek jóváhagyása előtt nevezett egyházak kérvényét az egyházlátogatási küldöttségnek véleményes jelentés tétele végett kiadja.

91. Olvastatott a tiszatarjáni egyház kérvénye, melyben a lelkészlakon levő, lerogyással fenyegető egyik melléképület ujjáépítéséhez, valamint az ehhez szükséges kölcsön felvehetéséhez engedélyt kér.

Miután egyházmegyei közgyűlésünk sem az építkezés mérve, sem a felveendő kölcsön nagysága iránt kellően tájékozva nincs, megbizsa az esperesi hivatalt, hogy e tárgyban az illetékes lelkészszel és gondnokkal tárgyaljon s a szükséges építkezéshez és kölcsön felvételéhez az engedélyt adja meg.

92. Ujlőrinczfalva beadványában panaszolja, hogy telekkönyvileg az egyház nevéen álló kaszálók végén több mint 200 négyszögöl területet a szatmári püspökség elfoglalt s azon a Laska patak kiáradása ellen védgátat emelt, továbbá, hogy a kérvényhez csatolt kitelepítési szerződés szerint az egyház részére 88,556 négyszögöl területű birtok lett volna a szatmári püspök által kiadandó, s ennek daczára az egyház csupán 71,177 négyszögöl területű ingatlanságot kapott, mely sérelmek orvoslása iránt az egyház előljárósága a közgyűlés' intézkedését kéri.

Miután a sérelem orvosolhatása és orvoslása nagy körütekintést igényel, s miután a beterjesztett okmányok nem elégségesek ahhoz, hogy egyházmegyei közgyűlésünk e kérdésben állást foglalhasson: érdemleges határozathozatal előtt megbizsa az egyházmegyei ügyészt, hogy a kérdést tüzetes tanulmány tárgyává téve: eljárásáról közgyűlésünkhöz tegyen jelentést.

93. Az ujlőrinczfalvai egyház egyszer s mindenkorra közalapi segély iránti kérvényét terjeszti be, melyben 1200 koronának iskolai építésre való kiutalását kéri.

Egyházmegyénk a legmelegebben ajánlja az ujlőrinczfalvai egyházat az 1200 korona segélyre, mivel a róm. kath. néptengerben ez az egyház, mint kicsi prot. sziget maradt meg, amelynek védelmezése elengedhetlen kötelessége magyar református egyházunknak.

94. Az ujlőrinczfalvai egyház iskolai és tanítói lakásának tervrajzát és költségvetését jóváhagyás kérése mellett terjeszti be.

Közgyűlésünk a beterjesztett tervet és költségvetést helybenhagyja azzal, hogy a kivitel előtt az építkezés megkezdésére közgyűlésünktől engedélyt kérni tartozik.

95. Az egri egyház templom, paróhia és iskolaépítés céljából kibocsátott segély-kérvényét azzal a kéréssel küldi meg egyházmegyénknek, miszerint a rendelkezésére álló alapokból az egyházmegye ügyük méltóságához illő összeget megszavazni s a kibocsátott kérést az egyházmegyébe kebelezett gyülekezetek szeretetteljes és eredménydus pártfogásába ajánlani sziveskedjék.

Közgyűlésünk a legteljesebb készséggel áll segítségére az egri egyháznak s midőn a számvevőszéket egy lehető összegnek az 1911-ik évre szóló költségvetésbe való beállítására utasítja, egyúttal kebelbeli egyházainkat a legmelegebben hívja föl az adakozásra, hogy ezen exponált helyen is folyton erősödő s buzgóságában soha nem lankadó egyház fontos missziójához mért helyet foglalhasson el.

96. Pénztárnok beterjeszti a domesztikai és lelkészi nyugdíj-intézeti járulékokról, továbbá az agentialis persely pénzmegváltási összegéről szóló kimutatást.

Jegyzőkönyvünk mellékletekét kinyomatni rendeltetik.

97. Olvastatott Kovács Kálmán kisgyőri tanítónak a kisgyőri egyház presbyteriumának azon határozata ellen beadott felebbezése, melyben nevezett presbyterium az építeni szándékolt tantermeket a tanítói lakásokkal összeakarja építeni anélkül, hogy egy előbbi határozatában foglalt azon intézkedésnek érvényt akarna szerezni, hogy a tanítói lakáshoz tartozó udvar kibővítése céljából telket vásároljon. Felebbező felebbezésében előadja, hogy a tervezet szerinti építkezés bekövetkezése esetén a játszó tér a tanteremnél is kisebb területet foglalna magában, minélfogva a presbyteriumának a határozat feloldása mellett új határozat hozatalra való utasítását kéri.

Közyülésünk a felebbezésnek helyt adva, az 1910. évi szeptember 11-én hozott határozatot feloldja s a presbyteriumot új határozat hozatalára utasítja, azzal az értesítéssel, hogy az egyház külön kívánságára és költségére az elnökség küldöttség küldésére is felhatalmaztatik.

98. A mezőnagymihályi egyház presbyteriuma azt a kérdést intézi egyházmegyénkhez, hogy az eddig a tanító használatában levő jövedelmi és javadalmához tartozó föld egyházi kezelésbe leendő bevonását s helyette a tanító részére az 1907-ben hivatalosan felvett jegyzőkönyvben megállapított 500 K fizetését megengedni kegyeskedjék.

Közyülésünk — tekintettel a kérvényben felhozott azon indokra, hogy a mezőnagymihályi egyház a második tanítói állást hovatovább felállítani lesz kénytelen, hogy az ennek felállításával épületfentartásban, fűtés, tisztogató stb. költségében reá nehező teherkülönbözetet a föld kezeléséből származó többletjövedelem némileg fedezhesse, a földnek az egyház tulajdonába és kezelésébe vonását jóváhagyja.

99. A mezőcsáti egyház ötödik tanítói lak és iskola építésére kér engedélyt beterjesztett tervrajz és költségvetés alapján, egyúttal az építkezés foganatosítása céljából szükséges 20000 koronának a beterjesztett kivetési kulcs szerinti előállítására is felhatalmazást kérvén.

Közgyűlés a beterjesztett tervrajzot és költségvetést elfogadja és megerősíti. A költségek fedezésére szolgáló 20000 K összeg kivetési kulcsát, amely szerint minden egyháztág 5 (öt) koronát, az így fenmaradó összeget pedig állami adó arányában még ez évben befizeti, jog adatván 1912. év végéig az 1911. év január 1-től számított kamatokkal együtt való befizetésre, helybenhagyja és megerősíti.

100. A mezőcsáti egyház 5-ik tanítói állásnak államsegélylyel való szervezésére kér engedélyt.

Egyházmegyei közgyűlésünk a mezőcsáti egyháznak megengedi, hogy államsegély hozzájárulásával 5-ik tanítói állást szervezhessen.

101. Mindezek a jegyzőkönyvi pontok esperes elnöklete

alatt idb. Sólyom Gyula, Huszthy Béla tanácsbírák és Tóth Béla, dr. Kérészy Barna főjegyzőkből álló bizottság által hitelesítettnek.

Jegyzették: Tóth Béla egyh. főjegyző 1—65., 69—71., 73—81., 91—101. pontokat és a bírósági ügyeket.

Dr. Kérészy Barna vil. főjegyző 66—68., 72., 82—90. pontokat.

**Kimutatás az országos református egyházi közalap
1910. évi járulékaikról.**

Sorszám	Az egyházközség neve	Hátrálék 1909 decz. 31-én		1910-re kivett közalapi járulék		Agentiális perselypénz. kivetés 1911-re	
		kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.
1	Alsó- és Felsőzsolca	—	—	85	36	9	—
2	Ároktó	—	—	84	72	11	—
3	Átány	—	—	184	—	23	—
4	Borsodgeszt	—	—	54	88	7	—
5	Böcs	—	—	136	40	17	—
6	Bükkaranyos	—	—	50	64	6	—
7	Bükkzsércz	—	—	62	24	8	—
8	Cserépfalu, Bogács, Cserépváralja	2	36	154	24	19	—
9	Diósgyőr	—	—	162	16	20	—
10	Eger	—	—	58	64	7	—
11	Egerlövő	—	—	92	80	12	—
12	Emőd	—	—	75	36	9	—
13	Felső- s Alsóábrány, Nyárád	—	—	32	64	4	—
14	Gelej	—	—	96	56	12	—
15	Harsány	—	—	52	—	6	—
16	Hejőbába	—	—	25	36	3	—
17	Hejőcsaba	—	—	65	68	8	—
18	Hejőpapi	—	—	69	04	9	—
19	Hejőszalonta	—	—	20	08	3	—
20	Heves	—	—	25	12	3	—
21	Igriczi	—	—	80	—	10	—
22	Kisgyőr	—	—	107	04	13	—
23	Kistokaj	—	—	46	96	6	—
24	Ládháza	—	—	26	16	3	—
25	Nyék	—	—	21	92	—	—
26	Mályi	—	—	13	52	—	—
27	Maklár	—	—	20	56	3	—
28	Mezőcsát	—	—	306	88	38	—
29	Mezőkeresztes	—	—	284	72	33	—
30	Mezőnagymihály	—	—	76	72	10	—
31	Miskolcz	—	—	959	12	120	—
32	Nemesbikk	—	—	60	16	8	—
33	Noszvaj	—	—	102	24	13	—
34	Ónod, Nagycsécs, Poga	—	—	78	88	9	—
35	Poroszló	—	—	271	20	34	—
36	Skeresztur, Szirmabessenyő	—	—	51	84	6	—

Sorszám	Az egyházközség neve	Hátrálék 1909 decz. 31-én		1910-re kive- tett közalapi járulék		Agentiális per- selypénz kivetés 1911-re	
		kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.
37	Sály	—	—	72	—	9	—
38	Tibolddaróc	—	—	39	28	—	—
39	Szirma	—	—	69	52	9	—
40	Tiszadorogma	—	—	76	72	10	—
41	Tiszakeszi	—	—	152	88	19	—
42	Tizanána	—	—	147	20	18	—
43	Tiszaoszlár	—	—	28	88	4	—
44	Tiszapalkonya	—	—	68	56	9	—
45	Tiszaszederkény	—	—	99	12	12	—
46	Tiszatarján, Tizakürt	—	—	88	40	11	—
47	Tiszavalk, Négyes	—	—	46	64	6	—
48	Ujlőrinczfalva	—	—	10	40	1	—
49	Vatta	—	—	34	96	4	—
50	Andornok	—	—	8	16	—	—
	Összesen	2	36	5038	56	614	—

Kelt Hejőcsabán, 1910 szeptember hó 10.

Sólyom Gyula,
egyhm. pénztárnok.

Nyugdíjintézeti kimutatás.

Sorszám	Egyházak és lelkészek	Lelkészek kötelezettsége						Egyh. kötelezettsége						Jegyzet		
		f o l y ó é v i														
		Hátrálék		Belépés		3 1 / 2 %		Összes		Hátrálék		Folyó évi			Összesen	
		K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f		K	f
1	Alsószolca, Vattay István ...	---	---	---	---	56 11	---	56 11	---	---	44 89	---	44 89			
2	Ároktő, Mindszenti Imre ...	---	---	150 77	81 94	232 71	---	46 82	---	46 82	---	---	46 82			
3	Atány, Illyés János ...	---	---	294 40	140 ---	434 40	---	80 ---	---	80 ---	---	---	80 ---			
4	Böcs, Fekete Gyula ...	399 90	282 19	111 83	793 92	63 90	63 90	127 80	---	---	---	---	---			
5	B.-Geszt, Túry N. Sándor ...	134 76	197 53	68 32	400 61	39 04	39 04	78 08	---	---	---	---	---			
6	B.-Aranyos, Gere Lajos ...	---	---	166 65	62 15	228 80	---	35 51	---	35 51	---	---	35 51			
7	B.-Zsércz, Molnár Gyula ...	---	---	141 31	74 94	216 25	42 82	42 82	---	42 82	---	---	85 64			
8	Cserépfalu, Novák Sándor ...	---	---	---	84 87	84 87	---	67 90	---	67 90	---	---	67 90			
9	Diósgyőr, Marschalkó Endre ...	---	---	---	48 81	48 81	39 05	39 05	---	39 05	---	---	78 10			
10	Eger, Tóth István ...	46 95	110 06	69 7c	226 79	---	---	39 88	---	39 88	---	---	39 88			
11	Egerlövő, Solyom Barna ...	---	---	186 18	75 36	261 54	43 06	43 06	---	43 06	---	---	86 12			
12	Emőd, üresedésben ...	---	---	---	64 79	64 79	---	37 03	---	37 03	---	---	37 03			
13	F.-Ábrány, Tokay Nagy Lajos ...	---	---	176 70	67 28	243 98	---	38 42	---	38 42	---	---	38 42			
14	Gelej, Kenyeressy Károly ...	114 22	124 54	67 68	306 44	---	---	38 68	---	38 68	---	---	38 68			
15	Harsány, ifj. Solyom Gyula ...	---	---	129 52	63 42	192 94	---	36 24	---	36 24	---	---	36 24			
16	Hejőbába, Somodj János ...	43 42	---	---	43 42	86 84	69 46	34 73	---	104 19	---	---	104 19			
17	Hejőcsaba, id. Solyom Gyula ...	---	---	198 62	65 14	263 76	---	37 22	---	37 22	---	---	37 22			
18	Hejőpapi, Szabó Bertalan ...	---	---	157 05	66 39	223 44	---	37 94	---	37 94	---	---	37 94			
19	Hejőszalonta, Bársony György ...	---	---	146 48	59 28	205 76	33 88	33 88	---	67 76	---	---	67 76			
20	Heves, Kovács Mihály ...	---	---	174 83	75 58	250 41	---	43 19	---	43 19	---	---	43 19			
21	Igriczi, Fodor Bertalan ...	---	---	227 07	75 78	302 85	---	43 30	---	43 30	---	---	43 30			
22	Kisgyőr, Zarándy Bertalan ...	---	---	100 56	66 97	166 53	---	37 50	---	37 50	---	---	37 50			
23	Kistokaj, Bíró Bertalan ...	---	---	150 47	63 60	214 07	---	36 35	---	36 35	---	---	36 35			
24	Ládháza, Farkas István ...	---	---	91 87	64 72	156 59	---	36 99	---	36 99	---	---	36 99			
25	Maklár, Kerekes Zsigmond ...	75 58	141 13	71 33	288 04	---	---	40 76	---	40 76	---	---	40 76			
26	M.-Csát, Bodolay István ...	---	---	204 32	76 32	280 94	---	43 62	---	43 62	---	---	43 62			
27	M.-Csát, Szalóczy Pál ...	---	---	184 10	76 32	260 42	87 23	43 61	---	130 84	---	---	130 84	A csáti egyház fentartói járul. össz. 174 46 K		
28	M.-Keresztes, Simon János ...	202 86	153 86	100 91	457 63	---	---	57 67	---	57 67	---	---	57 67	A keresztesi egyh. jár. 115 34 K		
29	M.-Keresztes, Tóth Béla ...	---	---	175 08	100 91	275 99	---	57 67	---	57 67	---	---	57 67			
30	Mezőnagymihály, Szabó József ...	---	---	71 17	80 19	351 36	---	45 82	---	45 82	---	---	45 82			
31	Miskolcz, Kun Bertalan ...	---	---	---	78 25	78 25	---	62 60	---	62 60	---	---	62 60			
32	Miskolcz, üresedésben ...	---	---	---	109 55	109 55	---	62 60	---	62 60	---	---	62 60			
33	Miskolcz, dr. Tüdös István ...	---	---	155 50	109 55	265 05	---	62 60	---	62 60	---	---	62 60	A miskolczi egyh. járuléka 187 80 K		
34	Nemesbikk, Maklár Pap Ernő ...	28 23	93 85	71 40	193 48	---	---	40 81	---	40 81	---	---	40 81			
35	Noszvaj, Bodnár Béla ...	271 25	182 55	102 13	555 93	58 36	58 36	116 72	---	---	---	---	116 72			
36	Ónod, Solyom Lajos ...	---	---	206 91	70 28	277 19	---	10 17	---	10 17	---	---	10 17			
37	Poroszló, Gaál Ferencz ...	---	---	304 82	96 60	401 42	---	55 20	---	55 20	---	---	55 20			
38	S.-Keresztur, Bogdányi József ...	184 60	123 81	86 68	359 09	---	---	49 53	---	49 53	---	---	49 53			
39	Sály, Édes Ábrahám ...	---	---	---	42 77	42 77	---	34 21	---	34 21	---	---	34 21			
40	Szirma, Apostol Bertalan ...	261 39	196 72	76 37	534 48	---	---	43 64	---	43 64	---	---	43 64			
41	T.-Dorogma, Halászy József ...	---	---	140 69	68 74	249 43	39 28	39 28	---	78 56	---	---	78 56			
42	T.-Keszi, Andó Lajos ...	---	---	154 33	69 88	224 21	---	39 94	---	39 94	---	---	39 94			
43	T.-Nána, Kérészy Barna ...	---	---	182 99	139 23	322 22	---	79 56	---	79 56	---	---	79 56			
44	T.-Oszlár, Csiszár Béla ...	---	---	188 29	71 62	259 91	---	40 94	---	40 94	---	---	40 94			
45	T.-Palkonya, Kovács Károly ...	---	---	164 ---	67 30	231 30	---	38 74	---	38 74	---	---	38 74			
46	T.-Szederkény, Horváth Bertalan ...	---	---	260 92	95 44	356 36	---	54 54	---	54 54	---	---	54 54			
47	T.-Tarján, Posa Péter ...	74 46	215 90	74 46	364 82	---	---	42 55	---	42 55	---	---	42 55			
48	T.-Valk, Vajda Sándor ...	---	---	158 22	72 94	231 16	41 69	41 68	---	83 37	---	---	83 37			
49	Ujlőrinczfalva, Gecse Albert ...	---	---	219 31	65 75	285 06	---	37 57	---	37 57	---	---	37 57			
50	Vatta, Szabó András ...	---	---	139 77	66 47	206 24	---	37 98	---	37 98	---	---	37 98			
51	Miskolcz, Tóth Kálmán ...	---	---	180 19	84 ---	364 19	---	48 ---	---	48 ---	---	---	48 ---			
52	Ujlőrinczfalva, Béky János ...	217 83	---	---	---	217 83	---	---	---	---	---	---	---			
	Összesen ...	---	---	---	---	13707 53	---	---	---	2891 83	---	---	---			

TARTALOMJEGYZÉK.

1. A gyűlés megnyitása.
2. A gyűlés Cserépfalu helyett Borsodharsányba hivatott össze.
3. Illyés János tanácsbíróvá választatott.
4. Tóth Béla főjegyzővé választatott s az esküt letette.
5. Az esperesi jelentés.
6. Borromäus encyklika ügye.
7. Az öreg tanítók érdekében közbenjárt Hidvégi Benő tanfelügyelőnek köszönet szavaztatik.
8. Báró Vay Béla halála mélyen érzett részvéttel vétetik tudomásul.
9. Novák Sándor cserépfalusi lelkész halála.
10. Fodor Pál tanácsbíró és ügyész halála bejelentetik.
11. Hagymási Pál nyugalomba vonult tanító érdemei jegyzőkönyvünkbe iktattatnak.
12. Az 1908. XLVI. t.-cz. végrehajtása.
13. A cserépfalusi egyháznak tudtul adatik, hogy a lelkészválasztás újabbi sikertelensége esetén az egyházmegyei közgyűlés fog lelkészt kirendelni.
14. Báró Vay Elemér gondnoknak Kálvin-kép ajándékozásáért köszönet.
15. Világi tanácsbírói és egyházi aljegyzői állásra szavazás elrendelése.
16. Dókus Ernő egyházkerületi főgondnokká választása örvendetes tudomásul szolgál.
17. Kiss Albert megválasztott ároktői lelkész beerősítése jövő tavasszal lesz.
18. Gere Lajos megválasztott vattai lelkész beerősítettik.
19. Nyitrai Jenő alsózsolczai tanító beerősítettik.
20. Vitályos János kistokaji tanító tavasszal erősítettik be.
21. Tokaji Nagy Kálmán mezőnagyimihályi tanító beerősítése tavaszra marad.

22. Óláh Sándor noszvaji tanító beerősítettik.
23. Arany Géza poroszlói tanító beerősítettik.
24. Szabó Emilia tiszapalkonyai tanítónő beerősítése tavaszra marad.
25. Arany Géza és Nyitrai Jenő a hivatali esküt leteszik.
26. A cserépfalusi egyház előjáróságának jelentése a tandijhátrálék ügyről tudomásul vétetik s a hátrálékok törlésbe hozása megengedettik.
27. A Lukács János-féle tartozás végrehajtása elrendeltetik.
28. A cserépfalusi egyház külön számadása helybenhagyatik.
29. A diósgyőri egyház számadása és
30. A sályi egyház számadása helybenhagyatik.
31. Számvevőszéki előadóul Sólyom Lajos választatik, ki az esküt leteszi.
32. A heőpapi-i egyház lelkészének a párbér ügyében beadott előterjesztése.
33. A párbérkivetés szabályozása.
34. Az agentialis perselypénz lélekszám szerint 1 fillérben állapítatik meg.
35. Az énekvezérek országos egyesületének memoranduma tárgyában felterjesztett vélemény.
36. A kántortanítók külön kántori fizetése 240 K minimumban állapítandó meg.
37. A püspökeink és főgondnokaink által kidolgozott szabályrendelet-tervezet tárgyában felterjesztett véleményes javaslat.
38. Baptista áttérések ügye.
39. A gömöri egyházmegye indítványa az özvegy-árvatár alapszabály-módosítása tárgyában.
40. Ágoston Sándor kérvényei.
41. A lelkészértekezletről igazolatlanul elmaradó Apostol Bertalan, Kerekes Zsigmond, Tóth Béla birságoltatnak.
42. Az egyházak költségvetései december 1-ig beadandók.
43. A domesztikai és nyugdíjintézeti összes járulékok november 1-ig az egyházmegyei pénztár terhére befizettetnek, úgy, hogy a késedelmek 5% kamatot fizetnek.
44. A visitatio által szedett összegek február 15-ig az egyházmegyei pénztárnokhoz küldendők.
45. Az országos nyugdíjintézet által az özvegyek részére megállapított összegek évnegyedenkénti előleges kiutalása kéretik.

46. A tanügyi bizottság jelentése.
47. A hanyagul kezelt mulasztási kimutatások az esperesi hivatalhoz tétessenek át.
48. Az iskolai kimutatások két példányban vezetendők.
49. Az 1907. XXVII. t.-cz. által megkövetelt nyomtatványok a főiskolai bizományostól beszerzendők.
50. Az ifjusági egyletek szervezése az egyházak munkás figyelmébe ajánltatik.
51. A tandijkárpótlásnak az iskolatisztogatásra és fűtésre fordított kiadások fedezésére való kiterjesztése kéretik.
52. A népiskolai tanterv készítése sürgősen kéretik.
53. Az iskolás gyermekek által végzett fűtés, tisztogatás és fűtőanyag hordása minden iskolára nézve betiltatik.
54. A cserépfalusi egyház III. tanterem építésére és III-ik tanítói hivatalnak államsegélylyel leendő felállítására utasittatik.
55. A cserépfalusi és bükkzsérzi-i egyházak az ismétlő oktatás rendezésére szigoruan utasittatnak.
56. Csizi Miklós, Ando Endre és Horváth Károly tanítók kötelességeik hűséges teljesítésére fegyelmi eljárás terhe alatt utasittatnak.
57. Poroszló és Tiszanána tanítói tiltott ABC használatáért hirságotatnak.
58. Fonomimikai rendszerű ABC kiadása kéretik.
59. Az ujlőrinczfalvai iskola vallásvizsgájára iskolalátogatókul Vajda Sándor és Fűry Gyula küldetnek ki.
60. Tanügyi bizottsági elnök fölhatalmaztatik, hogy bármely iskolát a szükséghez képest meglátogathasson.
61. Az iskolalátogatások 2 –2 évi kicserélése javasoltatik.
62. Nyelvgyakorló könyv és számtani példatár kiadása, tanítói segédkönyvül, ajánltatik.
63. Az egri és miskolczi állami iskolákba járó ref. növendékek vallásvizsgájáról szóló jelentés tudomásul vétetik.
64. A diósgyőr-vasgyári, ujdíósgyőri és perezesi állami iskolák vallásvizsgájára a tanügyi bizottság elnöke kéretik fel.
65. Az alsóborsodi ref. tanítóegyletnek a tanítói nyugdíjintézet reformja tárgyában készített emlékirata pártolással terjesztetik fel.
66. A tanítók országos szövetségének hivatalos lapja és a «Tanítók Lapja» a beiratási díjak terhére megrendelendő.

67. A tanítóegyleti hátrálékok az egyházak gondnokai által hajtassanak be.
68. Vattay István és Fodor Bertalan lelkész káplántartási engedély iránti kérvénye legmelegebben ajánltatik.
69. Szarka Gyula, Eötvös Ferencz, Páhy József, Kóródy Andor, Iváncs Bertalan, Papp Ferencz segédlelkészek az egyházmegyébe bekebeleztetnek.
70. A segédlelkészek beerősítési díja elengedtetik.
71. Szalóczy Pál köszönő és lemondó levele tudomásul vétetvén, a sárospataki tápintézetnél megüresedett alapítványi hely Bodnár Béla noszvaji lelkész Béla nevű fiának adatik.
72. Özv. Nagy Ignácnénak közgyűlésünk részvétiratára közgyűlésünk-höz intézett köszönő irata tudomásul vétetik.
73. Dávid Károly ragályi segédlelkész beadványa napirendről levétetik.
74. A segélyosztó bizottság megalakítása.
75. A nyugdíj és közalapi bizottságba Tóth Béla választatik.
76. Egyházlátogatók kiküldése.
77. Egyházkerületi közgyűlésre képviselők kiküldése.
78. A borsodgeszti egyház kérvénye a Gusztáv Adolf egylethez.
79. A borsodharsányi egyháznak megengedtetik a szolgálmányok tárának orgonaépítésre fordítása.
80. A diósgyőri ének- és dalegylet alapszabályai megerősítettnek.
81. A sajkókereszturi énekkar alapszabályai megerősítettnek.
82. A diósgyőri ref. nőegylet alapszabályai megerősítettnek.
83. A Kalvineumra évi 10 korona adatik.
84. A miskolci egyház Palóczy-utczai
85. A „ „ Mélyvölgy-utczai ingatlanairól beterjesztett adás-vételi szerződése jövähagyatnak.
86. A miskolci egyház Kölcsey-utczai adás-vételi szerződése jövähagyatik.
87. Igó Lajos tanító az egerlövői egyháznak e czimen rendelkezésére álló összeget kapja tandíjúl.
88. Az egerlövői lelkész és tanító failletményüket természetben követelhetik.
89. Sassy Szabó István hagyatéki ügyében alkotott alapítvány levele helybenhagyatik.
90. A maklári és egerlövői egyházak beterjesztett díjlevelei visszaküldetnek.

91. A tiszatarjáni egyház építkezése tárgyában esperes megbizatik a szükséges építkezés és kölcsön felvétel engedélyezésének megadására.
 92. Az ujlőrinczfalvai egyháznak sérelmei orvoslása tárgyában beadott kérvénye javaslattétel végett az ügyésznek kiadatik.
 93. Az ujlőrinczfalvai egyház 1200 korona egyszersmindenkori segélyre ajánltatik.
 94. Az ujlőrinczfalvai egyház iskolaépítési tervrajza és költségvetése elfogadtatik.
 95. Az egri egyház segélykérvénye a számvevőszéknek adatik ki.
 96. Domesztikai és lelkészi nyugdíjintézeti járulék-kimutatás kinyomatni rendeltetik.
 97. Kovács Kálmán kisgyőri tanító felebbezése alapján a kisgyőri egyház presbyteriuma az iskolaépítés ügyében új határozat hozatalára utasítottatik.
 98. A mezőnagy Mihályi egyházat felhatalmazza, hogy a tanítói javadalmat képező földet saját kezelésébe vegye.
 99. A mezőcsáti egyház ötödik tanítói lak- és iskolaépítési terve, költségvetése és kivetési kulcsa helybenhagyatik.
 100. A mezőcsáti egyház ötödik tanítói állomásnak államsegélylyel leendő felállítására engedélyt nyer.
 101. Hitelesítés.
-

Bírósági ügyek.

I.

Sólyom Barna egerlövői lelkész díjlevéiügye.

Jelen vannak: Dr. Tüdős István esperes és báró Vay Elemér egyházmegyei gondnok, mint elnökök; Bodolay István, Szalóczy Pál, Bónis Bertalan, Deák Gyula, Huszty Béla tanácsbírák, Tóth Béla jegyző.

Felek részéről jelen van: Sólyom Barna.

Előadó: Szalóczy Pál.

Esperes-elnök a bíróság szabályszerű megalakulása. az érdekeltség fenn nem forgásának megállapítása s az ügynek rövid ismertetése után felhívja Szalóczy Pál tanácsbírókat az ügy részletes ismertetésére. Előadó előterjesztése után, hogy az egerlövői lelkészi díjlevél 1. pontja szerint a lelkésznek meg van állapítva az a joga, hogy *az urbéres földet bíró gazdától párbért szedjen* s e jogának az adó csökkentési segély bizottsága által történt kétségbe vonása miatt kerül az ügy bíróság elé, miután maga a nevezett bizottság is bírósági ítéletet kér s miután Sólyom Barna előadja, hogy a részére kiadott díjlevél a tagosítás után kelt s így az urbéresekre vonatkozó pontjában is teljes érvényű: a bíróság zárt tanácskozásban egyhangulag a következőleg

ítélt:

Sólyom Barna egerlövői lelkész részére a bíróság megállapítja, hogy díjlevelének 1. pontja, amely *az urbéres földet bíró gazdákra s kisebb földbirtokosokra* vonatkozik, *teljes érvényű* s így párbérszedési joga kétségbevonhatatlan.

Indokolás. Az ítélet a díjlevél első pontjának jogérvényességét tartozott megállapítani, miután azzal ellenkező okmány egyáltalán nincsen; a díjlevelek csonkítatlan fentartásáról pedig hivatalos kötelesség gondoskodni.

Az ítélet kihirdetettvén, az ellen felebbezés nem jelentetett be.

Dr. Tüdős István,
egyházi elnök.

Báró Vay Elemér,
világi elnök.

Tóth Béla,
jegyző.

II.

Bárczay Ferenczné felebbezése az alsózsolczi rendkívüli egyháziadó-kivetés ellen.

Jelen vannak a bíróság részéről: Dr. Tüdős István esperes és Bónis Bertalan világi tanácsbíró, mint elnökök; id. Sólyom Gyula, Bodolay István, Szalóczy Pál, Halászy József, Deák Gyula, Huszty Béla tanácsbírák; Tóth Béla jegyző.

Felek részéről jelen van: Vattay István alsózsolczi lelkész.

Előadó: Huszty Béla tanácsbíró.

Egyházmegyei bíróság, mint közigazgatási bíróság az előadó nyilvános tárgyalás folyamán előterjesztett előadása után zárt tanácskozásban egyhangulag a következőleg

ítélt:

Bárczay Ferenczné felebbezésének elutasításával a rendkívüli egyháziadó-kivetés megerősítették s a presbytériumnak elsőfokon hozott határozata helyben hagyatik.

Indokolás. Az alsózsolczi presbytérium határozata helyben volt hagyandó *alaki* szempontból azért, mert a rendkívüli adó-kivetés elleni felszólamlás elkésetten adatott be felebbező részéről; *érdemi* szempontból elutasítandó volt a felebbezés azért, mert az E. T. I. cz. 10. §. c) pontja, 11. §-a és 109. §. d) ponja a kötelezettség általános mérvét felebbezőre kétségbevonhatatlanul megállapítja, a III. t.-cz. 18. §-a pedig az adózás mérvét írja körül, amelyet az alsózsolczi presbytérium helyesen alkalmazott, a midőn felebbezőre 1400 korona 58 fillér rendkívüli adót vetett iskola és

tanítói lakás építése czimén, amelynek fizetésére Bárczay Ferenczné kötelezendő volt.

Dr. Tüdős István,
egyházi elnök.

Bónis Bertalan,
világi elnök.

Tóth Béla,
jegyző.

III.

Időszaki bíróság 1910—1911. évre.

Egyházmegyei bíróság a maga kebeléből az 1910—1911. évre az időszaki bíróság tagjaiul megválasztja az elnökségen kívül *rendes tagokul*: id. Sólyom Gyula, Huszty Béla és Bónis Bertalan tanácsbirákat; *póttagokul*: Bodolay István, Horváth Bertalan és Deák Gyula tanácsbirákat.

